

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κείμενο πολιτικής

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ
ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κείμενο πολιτικής

2014

Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος
Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Σεπτέμβριος 2014

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Δημιουργική ομάδα ΣΥΝΘΕΣΗ
Β. Γραμέλης – Λ. Πεδιώτη
www.synthesi-print.gr, info@synthesi-print.gr
Σχεδίαση εξωφύλλου: Λ. Πεδιώτη
Σχήμα 20.5 x 29, Σελίδες: 64

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: Αφοί Π. Βουλγαρίδη Ο.Ε.
Κορούζη 23, Ταύρος, τηλ.: 210 34 66 310

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	5
Εισαγωγή.....	7
Κεφάλαιο 1^ο: Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στην Ευρώπη: Βασικές κατευθύνσεις πολιτικής και η τρέχουσα κατάσταση	9
1.1. Η Ευρωπαϊκή πολιτική για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	9
1.2. Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις 2013 (SME Review).....	10
Κεφάλαιο 2^ο: Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα: Η εικόνα σύμφωνα με το SBA Fact Sheet for Greece:	13
2.1. Στοιχεία για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα για το 2012- 2013	13
2.2. Το προφίλ της Ελλάδας όσον αφορά την SBA και το πλαίσιο πρωτοβουλιών της ελληνικής κυβέρνησης	17
2.3. Αποκλίσεις- Κενά από την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα (GAPS)	19
2.3.1. Επιχειρηματικότητα.....	19
2.3.2. Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις.....	19
2.3.3. Ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης.....	20
2.3.4. Κρατικές ενισχύσεις και δημόσιες συμβάσεις	20
2.3.5. Χρηματοδότηση.....	20
2.3.6. Ενιαία Αγορά	20
2.3.7. Δεξιότητες και Καινοτομία.....	21
2.3.8. Περιβάλλον	21
2.3.9. Διεθνοποίηση.....	21
Κεφάλαιο 3^ο: Πλαίσιο και Μέτρα Πολιτικής	23
3.1. Βασικός στρατηγικός στόχος σχεδιασμού της πολιτικής ΜμΕ.....	24
3.2. Μακροχρόνιες υποδομές σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής ΜμΕ.....	24
3.3. Μέτρα Πολιτικής ανά Θεματική Ενότητα.....	26
3.3.1. Άξονας Α: Θέματα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος.....	27
3.3.2. Άξονας Β: Θέματα επιχειρηματικής ανάπτυξης και υποστήριξης.....	31
3.3.3. Άξονας Γ: Άλλα Θέματα Πολιτικής ΜμΕ.....	36
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	45
Παράρτημα 1: Πίνακας αντιστοιχίας της ελληνικής αναπτυξιακής στρατηγικής, και των οριζόντιων πολιτικών και προτάσεων που σχετίζονται με τις ΜμΕ	45
Παράρτημα 2: Κατάλογος διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ	49

Παράρτημα 3: Πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση μέσω των ευρωπαϊκών ταμείων και προγραμμάτων	50
1. Τα εργαλεία: Δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλα Ευρωπαϊκά σώματα.....	51
2. Εργαλεία και δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης (Under Shared Management).....	52
Παράρτημα 4: Οι 12 Προτάσεις που οι Κοινωνικοί εταίροι θεωρούν πιο σημαντικές	59
Παράρτημα 5: Προτάσεις του ΣΕΤΕ για τη δημιουργία μιας εθνικής στρατηγικής για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	60

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση είναι η κοινή συνδρομή των κοινωνικών εταίρων που εκπροσωπούν ΜμΕ, της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας και της Ομάδας Δράσης για τη Ελλάδα (TFGR) για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Η έκθεση στοχεύει στη στήριξη της στρατηγικής “Νέο Μοντέλο Ανάπτυξης – Ελλάδα 2021” που παρουσίασε η ελληνική κυβέρνηση, προτείνοντας συγκεκριμένες δράσεις σχετικές με τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις υπό τους τίτλους των πιο σημαντικών πολιτικών που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση αυτή (βλ. παράρτημα 1).

Ενώ λαμβάνεται υπόψη η ατζέντα των πολιτικών ανάπτυξης της Ελλάδας και οι συναφείς περιορισμοί μετά την κρίση, η απόδοση και η προοπτική της Ελλάδας πρέπει να αξιολογηθούν σε ευρωπαϊκό πλαίσιο καθώς και στην ευρύτερη προοπτική της εσωτερικής αγοράς στην οποία οι ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις πρέπει να ανταγωνισθούν. Για το λόγο αυτό γίνεται αναφορά σε ένα εργαλείο πολιτικής/δείκτη που τέθηκε σε εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το σημείο αφετηρίας είναι το Small Business Action (SBA) (Δράση Μικρών Επιχειρήσεων) και η σειρά πρωτοβουλιών της Ελληνικής κυβέρνησης για την υλοποίηση του στην Ελλάδα. Η υλοποίηση του SBA αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο για την εκπλήρωση της ex ante αιρεσιμότητας που συνδέεται με τα Διαρθρωτικά Ταμεία στο πλαίσιο του στόχου για την «ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ».

Για την σύνταξη της Έκθεσης πραγματοποιήθηκε σειρά προσωπικών συνεντεύξεων και συναντήσεων εργασίας με εκείνους τους κοινωνικούς εταίρους που δραστηριοποιούνται ενεργά στο τομέα της εκπροσώπησης των ελληνικών ΜμΕ και συνιστούν τους βασικούς συνομιλητές της ελληνικής κυβέρνησης στο πλαίσιο χάραξης της πολιτικής (ΓΣΕΒΕΕ, ΚΕΕΕ, ΕΣΣΕ, ΣΕΤΕ). Η βασική ιδέα είναι να ακουστεί η γνώμη τους και οι προτάσεις τους δεδομένου ότι είναι οι καλύτεροι γνώστες των προβλημάτων τους.

Στην τελευταία έκθεση της Ε.Ε για τις ΜμΕ για το 2013, εντοπίζεται ότι οι ΜμΕ των ευάλωτων κρατών στο δημόσιο χρέος αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, απώλειας θέσεων εργασίας καθώς και έλλειψη δημιουργίας προστιθέμενης αξίας. Ο μόνος τομέας εξαιρέσεων των παραπάνω προβλημάτων είναι αυτός της υψηλής τεχνολογίας (High Tech). Όσον αφορά τις χώρες που έχουν δημιουργήσει μια σταθερή και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εφαρμογή των μέτρων και των πολιτικών της SBA, φαίνεται ότι αυτές είναι σε καλύτερη θέση να στηρίξουν τις ΜμΕ στην διάρκεια της ύφεσης.

Όσον αφορά τις ΜμΕ στην Ελλάδα, διανύεται η πέμπτη χρονιά οικονομικής κρίσης. Παρά το γεγονός ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις εφάρμοσαν κάποιες πολιτικές για τις ΜμΕ (Επενδυτικός νόμος 4072, Δημιουργία Ι.Κ.Ε, στήριξη αυτοαπασχόλησης κλπ) είναι σαφές ότι οι ελληνικές ΜμΕ έχουν πληγεί σοβαρά και σε βαθμό δυσανάλογα μεγαλύτερο σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το SBA Fact Sheet για την Ελλάδα για το 2012-2013, σε όλους τους τομείς των ΜμΕ (Κατασκευαστικός, Μεταποιητικός κλπ) καταγράφεται σημαντική κάμψη η οποία αποδίδεται κυρίως στα μέτρα λιτότητας (ιδιαίτερα στην αύξηση των φόρων και την μείωση των μισθών και των συντάξεων), στον συγκεντρωτικό χαρακτήρα των επιχειρήσεων (που επιτείνει τις

περιφερειακές ανισότητες) καθώς και στην κρίση του τραπεζικού συστήματος (απροθυμία των τραπεζών να δανείζουν τις ελληνικές εταιρείες). Επιπλέον, στο SBA Fact Sheet για την Ελλάδα παρουσιάζονται οι σημαντικές αρνητικές αποκλίσεις της Ελλάδας από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Συγκεκριμένα, διακρίνεται αρνητική απόκλιση στους τομείς της επιχειρηματικότητας, της προτεραιότητας στις ΜμΕ, στην ανταπόκριση της Δημόσιας Διοίκησης, χρηματοδότηση, στις κρατικές ενισχύσεις, στην ενιαία αγορά, στις δεξιότητες και την καινοτομία, στο περιβάλλον, καθώς και στη διεθνοποίηση.

Η έκθεση αυτή δεν αποτελεί ένα πλήρες και ολοκληρωμένο κείμενο προτάσεων για μια εθνική πολιτική για τις ΜμΕ. Δεν καλύπτει, μεταξύ άλλων, καθαρά τομεακές πολιτικές, εκτός από τον τουρισμό λόγω του ότι ο ΣΕΤΕ είναι κοινωνικός εταίρος. Η επιλογή των προτάσεων που παρουσιάζονται στην Έκθεση έγινε με γνώμονα τον οριζόντιο χαρακτήρα τους, την αποτελεσματικότητα του μέτρου, τη δυνατότητα υλοποίησης άμεσα ή μεσοπρόθεσμα, καθώς και τη συμβατότητα με τις γενικότερες πολιτικές που προωθεί η ΕΕ. Για την πληρέστερη καταγραφή και αποτύπωση των απόψεων των κοινωνικών εταίρων, οι θέσεις τους συμπεριλαμβάνονται σε ξεχωριστό παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

Τα μέτρα πολιτικής διακρίνονται σε τρεις άξονες: Ο πρώτος αφορά σε Θέματα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, η φορολογία, ο ανταγωνισμός και η γραφειοκρατία αποτελούν ζητήματα που θα πρέπει να τύχουν της άμεσης αντιμετώπισης από την πολιτική ηγεσία, στο πλαίσιο άσκησης μιας συγκροτημένης πολιτικής ΜμΕ. Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στις δομές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την ανάπτυξη υγιούς και βιώσιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, διακρίνεται η ανάγκη της δημιουργίας καθώς και η υποστήριξη των ήδη υπάρχουσών επιχειρηματικών δομών. Ο τρίτος άξονας πολιτικής περιλαμβάνει τρία γενικότερα θέματα πολιτικής, τα οποία ενδεχομένως δεν αναφέρονται άμεσα στο θέμα του γενικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, είναι όμως ιδιαίτερης σημασίας, και γι' αυτό αναφέρονται ως μείζονα θέματα πολιτικής. Αυτά είναι το Ασφαλιστικό, οι Υποδομές και θέματα σχετικά με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

Η έκθεση αυτή θα παρουσιαστεί στην ελληνική κυβέρνηση και στις αρχές αρμόδιες για την πολιτική των ΜΜΕ και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων.

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στην Ευρώπη

Βασικές κατευθύνσεις πολιτικής και η τρέχουσα κατάσταση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρώτο κεφάλαιο διαχωρίζεται σε δύο βασικές ενότητες. Στην πρώτη περιγράφονται συνοπτικά οι βασικές πολιτικές κατευθύνσεις για τις ΜμΕ, οι οποίες προκύπτουν από τα αντίστοιχα κείμενα πολιτικής, ενώ στη δεύτερη παρουσιάζεται η τρέχουσα κατάσταση των ΜμΕ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι όπως αυτή αποτυπώνεται από την πλέον πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.1. Η Ευρωπαϊκή πολιτική για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Είναι πια κοινώς αποδεκτό το γεγονός ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η μεγάλη σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση φαίνεται από το πλήθος ευρωπαϊκών και εθνικών πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί για την ενίσχυσή τους. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο σχεδιασμού της ευρωπαϊκής πολιτικής από το 2000 μέχρι και σήμερα, έχει αναπτυχθεί μια σειρά μέτρων στήριξης και ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών - Στρατηγικών¹:

Μια μεγάλη Πρωτοβουλία - Στρατηγική για την ενίσχυση των ΜμΕ είναι η πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις στην Ευρώπη (SBA) η οποία αποτελεί τον οδηγό προς τα κράτη μέλη για τις πολιτικές και τα μέτρα σχετικά με τις ΜΜΕ.

Συγκεκριμένα, η SBA έχει θεσπίσει ένα σύνολο 10 αρχών για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή πολιτικών σε επίπεδο Ε.Ε. και κρατών μελών²:

Το 2011 η Επιτροπή προέβη σε απολογισμό και ανασκόπηση της εφαρμογής της SBA αξιολογώντας τις νέες ανάγκες των ΜμΕ που λειτουργούν στο τρέχον οικονομικό περιβάλλον. Η ανασκόπηση της SBA προτείνει μια σειρά από νέες δράσεις με στόχο να ανταποκριθεί στις προκλήσεις

1. Όπως: Η Στρατηγική της Λισαβόνας, Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις «Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις στην Ευρώπη (Small Business Act -SBA)», Ο θεσμός του εθνικού απεσταλμένου ΜμΕ (SME envoy) κλπ.

2. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

που προκύπτουν από την οικονομική κρίση, και την περαιτέρω ανάπτυξη των υφιστάμενων δράσεων σε συνεννόηση με τη στρατηγική της Ευρώπη 2020³:

Βασικό συμπέρασμα των παραπάνω είναι η βαρύτητα και η στήριξη που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις ΜμΕ, κατανοώντας ότι αυτές αποτελούν έναν από τους βασικότερους πυλώνες τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής όσο και Εθνικής Οικονομίας.

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής της πολιτικής ΜΜΕ και των επιπτώσεών της σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει κάθε χρόνο την Ετήσια Έκθεση για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (SME Review).

1.2. Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις 2013 (SME Review)

Η SME Review αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενώ ο γενικός της στόχος διακρίνεται σε δυο υπο-στόχους:

- Πρώτον, να παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης των ΜμΕ των κρατών μελών, της δομής τους, της συμβολής τους στην απασχόληση και στην οικονομική ευημερία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αφετέρου,
- Να αναλύσει πώς και σε ποιο βαθμό οι ΜμΕ ανακάμπτουν από την οικονομική κρίση, και ποια είναι η προοπτική για τον τομέα των ΜμΕ στο μέλλον.

Βασικά στοιχεία της ετήσιας έκθεσης της SME Review για το 2013⁴:

Α. Όπως αποδεικνύεται από τα στατιστικά στοιχεία, **οι ΜμΕ εξακολουθούν να φέρουν το κύριο βάρος της κρίσης περισσότερο από τις μεγάλες επιχειρήσεις**

- Παρατηρώντας την κατάσταση σε βάθος, και σύμφωνα με την δύσκολη συγκυρία της οικονομικής κρίσης, ενώ **την περίοδο 2008-2011 οι ΜμΕ αντιστάθηκαν στην κρίση καλύτερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις**, το 2012 οι ΜμΕ υπέστησαν απώλεια θέσεων εργασίας της τάξης των 610.000, ή μείωση 0,7 % σε σύγκριση με το 2011. Επιπλέον, η συμβολή των ΜμΕ στο ΑΕΠ μειώθηκε κατά 1,3 %, από € 3,44 τρις το 2011 σε € 3.39 δισ το 2012. Μια περαιτέρω συνέπεια της κρίσης ήταν ότι η κατανομή των απωλειών στην απασχόληση και στη δημιουργία της προστιθέμενης αξίας ήταν πολύ άνισα κατανομημένη μεταξύ των κρατών μελών. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απώλειες των θέσεων εργασίας στις ΜμΕ συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στα πιο ευάλωτα κράτη μέλη που εξακολουθούν να επηρεάζονται από την κρίση του δημοσίου χρέους.
- Οι Ευρωπαϊκές ΜμΕ ήταν σημαντικά πιο ανθεκτικές σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις στην κρίση του 2008, ιδιαίτερα σε όρους απασχόλησης. **Ωστόσο, μετά την κρίση ήταν εξίσου δύσκολο για τις ΜμΕ να ανακάμψουν.**

3. Συγκεκριμένες Δράσεις όπως: Δημιουργία έξυπνων ρυθμίσεων (smart regulation) για τις ευρωπαϊκές ΜμΕ, Ιδιαίτερη έμφαση στις χρηματοδοτικές ανάγκες των ΜμΕ, Ενίσχυση της πρόσβασης στην ενιαία αγορά για τις ΜμΕ, Αποδοτική χρήση των πόρων της οικονομίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf

4. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

→ Οι μεγάλες επιχειρήσεις σημείωσαν πτώση της προστιθέμενης αξίας ύψους €8,6 δισ. το 2012, οι μεσαίες επιχειρήσεις σημείωσαν την υψηλότερη απώλεια προστιθέμενης αξίας, ύψους €17δισ, ακολουθούμενες από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (€14 δισ) και τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις (€13,2 δισ). **Η διαφορά μεταξύ της απόδοσης προστιθέμενης αξίας των ΜμΕ και των μεγάλων επιχειρήσεων κατά την περίοδο 2008-2012 αντικατοπτρίζει την αδυναμία της εγχώριας ζήτησης, η οποία αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη της αγοράς για τις ΜμΕ,** ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις επωφελήθηκαν από τις καλύτερες εξαγωγικές επιδόσεις.

→ Το 2012 χαρακτηρίστηκε από τη μείωση της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας από τις μεταποιητικές ΜμΕ. **Η κακή απόδοση των ΜμΕ του μεταποιητικού τομέα εξηγείται από την απότομη μείωση των επενδύσεων** σε σχηματισμό κεφαλαίου και στην καινοτομία, που προκαλούνται από τις **δύσκολες χρηματοοικονομικές συνθήκες** και την αδυναμία της εγχώριας ζήτησης.

Β. Παρόλα αυτά, κατά τα τελευταία τρία χρόνια, έχει παρατηρηθεί σε έναν αυξανόμενο αριθμό Κρατών Μελών, πως οι ΜμΕ επιστρέφουν στην αύξηση της απασχόλησης και τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας. Περίπου το ήμισυ των 27 χωρών της ΕΕ δημιούργησε νέες θέσεις απασχόλησης το 2012, προσθέτοντας περίπου 0,5 εκατ. καθαρές θέσεις εργασίας. Οι ΜμΕ στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας (High Tech) καθώς και οι μεταποιητικές ΜμΕ στο γενικότερο τομέα της τεχνολογίας, σημείωσαν σημαντική αύξηση της προστιθέμενης αξίας μεταξύ του 2008 και του 2012.⁵

Γ. Τα αποτελέσματα της SME Review μπορεί να έχουν επηρεαστεί από διάφορους άλλους παράγοντες και κυρίως από τις επιπτώσεις της ύφεσης μετά την οικονομική κρίση του 2008. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται και στην περιληπτική έκθεση της SME Review, **οι χώρες που έχουν δημιουργήσει μια σταθερή και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εφαρμογή της SBA, όπως η Αυστρία, το Βέλγιο και η Δανία, φαίνεται να είναι σε καλύτερη θέση να στηρίξουν τις ΜμΕ τους κατά τη διάρκεια της ύφεσης.**⁶

Δ. Οι βελτιώσεις στην απόδοση των ΜμΕ υποστηρίζονται από διάφορα μέτρα πολιτικής από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, από το 2008, με κυρίαρχη την πρωτοβουλία για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (SBA). Η εφαρμογή της SBA έχει συμβάλει στη βελτίωση της θέσης των ΜμΕ στην Ευρώπη, μέσω της δημιουργίας μιας πολιτικής δυναμικής και τη σύγκριση των πολιτικών μεταξύ των χωρών. Κατά την περίοδο 2010-2012, τα κράτη μέλη της ΕΕ προέβησαν σε εφαρμογή περίπου 2.400 μέτρων πολιτικής για τη στήριξη των ΜμΕ. **Όμως, η εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο της SBA έχει δημιουργήσει ποικίλα αποτελέσματα.** Επίσης, δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί άμεση σχέση μεταξύ της εφαρμογής των μέτρων της SBA και της ουσιαστικής βελτίωσης της θέσης των ΜμΕ στην Ευρώπη. Ως συνέπεια της οικονομικής κατάστασης υπήρξε η δημιουργία ενός χάσματος μεταξύ του τομέα της πολιτικής και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν οι ΜμΕ. Με άλλα λόγια, η εφαρμογή της SBA και τα επιθυμητά μέτρα πολιτικής μπορεί να μην ταιριάζουν ή να ταιριάζουν μόνο εν μέρει στις άμεσες ανάγκες των ΜμΕ.

5. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

6. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/summary-paper_en.pdf

Τα αποτελέσματα του επόμενου πίνακα επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ του τομέα πολιτικής και των προσδοκιών για τις ΜμΕ.

Πίνακας 1. Πρόοδος των Πολιτικών σε σχέση με την Ικανοποίηση της αγοράς⁷

<i>ΑΡΧΕΣ SBA</i>	<i>Πρόοδος Πολιτικών</i>	<i>Συνολική Ικανοποίηση της αγοράς</i>	<i>Προτεραιότητα από SBA</i>
<i>Επιχειρηματικότητα</i>	Μέτρια	Μέση	Χαμηλή
<i>Δεύτερη Ευκαιρία</i>	Περιορισμένη	Χαμηλή	Υψηλή
<i>Think Small First</i>	Μέτρια	Χαμηλή	Υψηλή
<i>Υπεύθυνη Διοίκηση</i>	Μέτρια	Μέση	Χαμηλή
<i>Κρατικές ενισχύσεις & δημόσιες συμβάσεις</i>	Μέτρια	Χαμηλή	Υψηλή
<i>Πρόσβαση στη χρηματοδότηση</i>	Μέτρια	Χαμηλή	Υψηλή
<i>Ενιαία Αγορά</i>	Περιορισμένη	Μέση	Χαμηλή
<i>Δεξιότητες και καινοτομία</i>	Μέτρια	Μέση	Χαμηλή
<i>Περιβάλλον</i>	Περιορισμένη	Μέση	Χαμηλή
<i>Διεθνοποίηση</i>	Μέτρια	Χαμηλή	Υψηλή

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι απαιτείται **μια νέα χάραξη πολιτικής για τις ΜμΕ** η οποία θα δώσει την απαραίτητη **ώθηση για την ανάκαμψη**. Μερικά από τα ουσιώδη συστατικά που απαιτούνται για την ανάκτηση και οικονομική ευημερία των ΜμΕ περιλαμβάνουν εναρμονισμένες πολιτικές, βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε χρηματοδότηση, ισχυρή δημόσια ζήτηση για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγονται από ΜΜΕ, κατάλληλη προσοχή στις πολιτικές για την αγορά εργασίας, μείωση στα τέλη πληρωμών, και απλούστερες κανονιστικές και διοικητικές απαιτήσεις.

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Η εικόνα σύμφωνα με το SBA Fact Sheet for Greece⁸:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα διανύει την πέμπτη χρονιά βαθιάς ύφεσης. Σε μια χώρα όπου το 85 % της ιδιωτικής απασχόλησης βρίσκεται συγκεντρωμένο στον τομέα των ΜμΕ, και περισσότερο από το 50% στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 εργαζόμενοι), η παρατεταμένη ύφεση, την οποία επιδεινώνουν τα μέτρα λιτότητας και η καθυστέρηση των απολύτως απαραίτητων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, έχει πλήξει τις ΜμΕ σοβαρά και σε δυσανάλογα μεγαλύτερο βαθμό από τις μεγάλες επιχειρήσεις.

2.1. Στοιχεία για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα για το 2012- 2013⁹

Ενώ η Ε.Ε. επανέρχεται στα προ κρίσης επίπεδα με αύξηση θέσεων εργασίας ΜμΕ, αύξηση προστιθέμενης αξίας ΜμΕ, μείωση ανεργίας ΜμΕ κλπ, η Ελλάδα συνεχίζει να έχει πρόβλημα στις πολιτικές για τις ΜμΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία¹⁰ (βλ. πίνακα 2 και γραφήματα 1-3) που αποδεικνύουν την συνεχή μείωση τόσο της προστιθέμενης αξίας όσο και του αριθμού των εργαζομένων σε αυτές. Συνεπώς επιβάλλεται μια νέα πολιτική/ νέο πολιτικό πλαίσιο στήριξης για να σταματήσει η συγκεκριμένη καθοδική πορεία.

8. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf

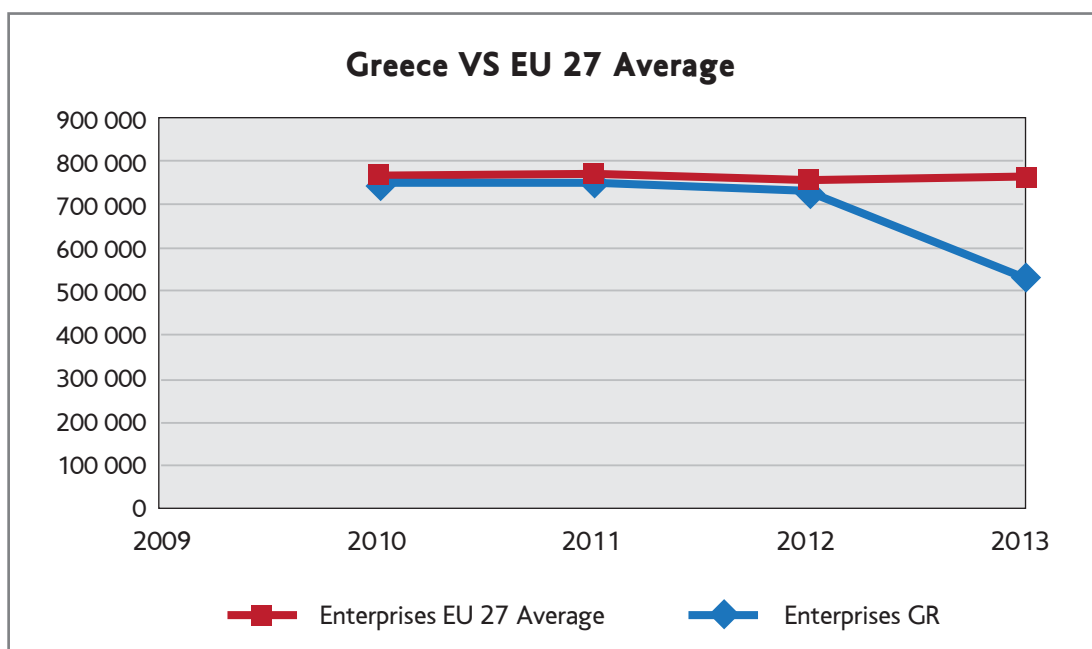
9. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf

10. Βάσει των στοιχείων από SME Performance Review 2013 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

Πίνακας 2: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας σχετικά με τις ΜμΕ 2010-2013¹¹

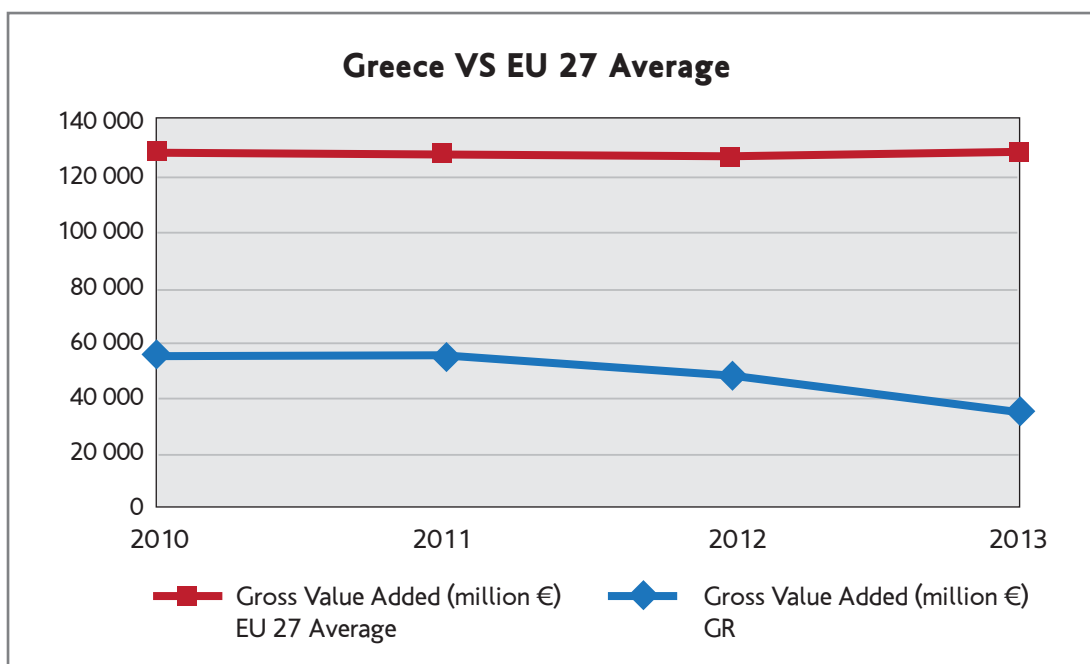
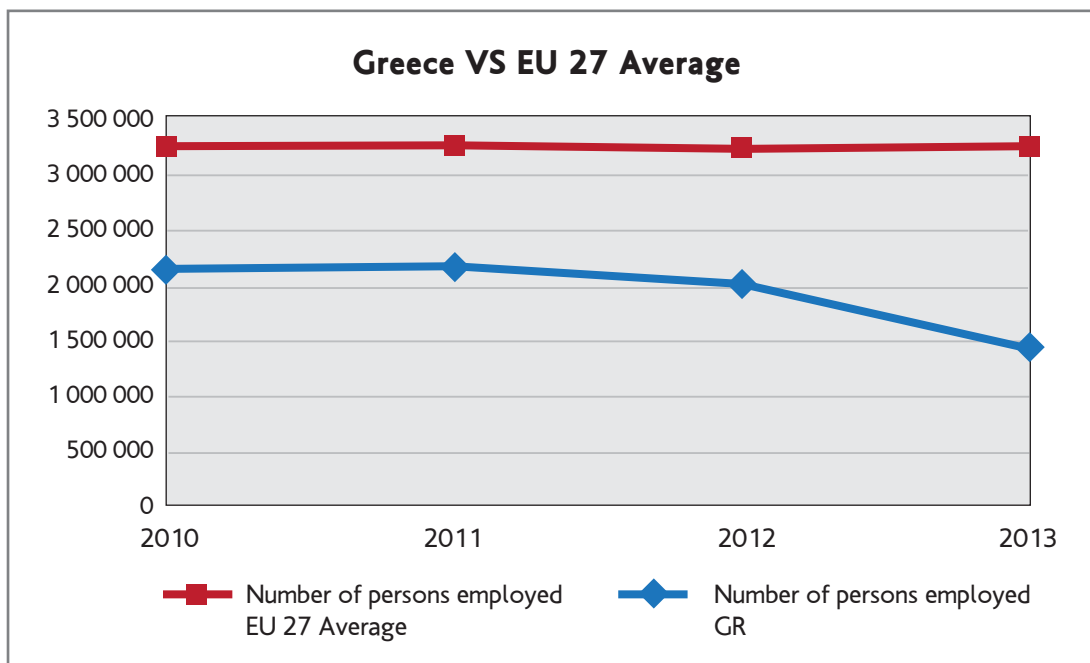
Ελλάδα	2010/2011	2012	2013 ¹²
Επιχειρήσεις	745 677	727 883	531 059
Ακαθ. Προστιθέμενη Αξία (mil€)	55 000	47 000	34 000
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων	2 150 438	1 998 453	1 426 840
Μέσος όρος ΕΕ (27)	2010/2011	2012	2013
Επιχειρήσεις	770 973	753 920	763 486
Ακαθ. Προστιθέμενη Αξία (mil€)	126 186	125 755	127 036
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων	3 239 916	3 215 360	3 225 641
Ελλάδα VS Μέσος όρος ΕΕ 27	2011	2012	2013
Επιχειρήσεις GR	745 677	727 883	531 059
Επιχειρήσεις Μέσος όρος ΕΕ 27	770 973	753 920	763 486
Ακαθ Προστιθέμενη Αξία (mil €) GR	55 000	47 000	34 000
Ακαθ Προστιθέμενη Αξία (mil €) Μέσος όρος ΕΕ 27	126 186	125 755	127 036
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων GR	2 150 438	1 998 453	1 426 840
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων Μέσος όρος ΕΕ 27	3 239 916	3 215 360	3 225 641

Γράφημα 1-3: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με τον αριθμό, τις θέσεις εργασίας και την προστιθέμενη αξία των ΜμΕ κατά την περίοδο 2010-2013

11. SBA Fact sheets για τα έτη 2010/2011, 2012 και 2013

12. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf . Τα στοιχεία για το 2013 αποτελούν εκτίμηση.

Είναι σαφές ότι **οι ελληνικές ΜμΕ έχουν πληγεί σοβαρά από την παρατεταμένη ύφεση**, σε βαθμό δυσανάλογα μεγαλύτερο σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς την τελευταία πενταετία καταγράφονται σταθερά αρνητικά ποσοστά μεγέθυνσης του ΑΕΠ σε τιμές του 2005. Η παρατεταμένη ύφεση και η σταθερή αύξηση των ποσοστών ανεργίας είχαν πολύ αρνητικό σωρευτικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις μικρές και πολύ μικρές οι οποίες αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών ΜμΕ. Όσον αφορά το συνολικό αριθμό, τη συμβολή στην απασχόληση και τη συνολική προστιθέμενη αξία, ο τομέας των ΜμΕ στην Ελλάδα εξαρτάται από τις **πολύ μικρές επιχειρήσεις** περισσότερο από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα ανήκει στην ομάδα των χωρών (μαζί με την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιταλία) όπου

οι ΜμΕ αντιστοιχούν σε υψηλότερο ποσοστό της συνολικής απασχόλησης σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη· η απασχόληση αυτή συγκεντρώνεται κυρίως στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν περισσότερες από το ήμισυ του συνόλου των θέσεων εργασίας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της ΕΕ είναι περίπου 30%.

Στον **κατασκευαστικό κλάδο**, τόσο οι ΜμΕ όσο και οι μεγάλες επιχειρήσεις υπέστησαν σημαντική κάμψη την περίοδο 2008-2012. Αυτή η αρνητική ανάπτυξη επιβεβαιώνεται από τη σταθερή πτώση του αριθμού των αδειών οικοδόμησης που χορηγούνται: -11,1% (2010), -28,5% (2011) και -36,7% (2012). Επιπλέον, ο δείκτης κατασκευών (που καλύπτει τα κτήρια και τα δημόσια έργα) μειώθηκε κατά -29,2% (2010), -28,1% (2011), -26,1% (2012) και -19,0% (2013). Σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου, οι ΜμΕ υπέστησαν τη μεγαλύτερη μείωση του αριθμού των εργαζομένων (Μεγάλες επιχειρήσεις: -19%, ΜμΕ -35%) και προστιθέμενης αξίας (Μεγάλες επιχειρήσεις: -20%, ΜμΕ -33%). Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι η εξαφάνιση μεγάλων δημόσιων συμβάσεων οδήγησε τις μεγάλες επιχειρήσεις στο να στραφούν σε μικρότερα κατασκευαστικά έργα, εκτοπίζοντας τις ΜμΕ. Επιπλέον, ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις έχουν μετακινηθεί προς περιβαλλοντικά/ενεργειακά έργα (π.χ. αιολικά πάρκα, ενεργειακή υποδομή, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) ή έργα διαχείρισης/ανακύκλωσης αποβλήτων. Αντιθέτως, οι ΜμΕ δραστηριοποιούνται κυρίως στην ιδιωτική αγορά, η οποία κατέρρευσε μετά το 2009.

Οι ΜμΕ επλήγησαν και από την κρίση στον **μεταποιητικό κλάδο**. Συνολικά, κατά την περίοδο 2008-2012, ο αριθμός των εργαζομένων συρρικνώθηκε κατά περίπου 20%, και η προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά περίπου 10%. Και πάλι, οι μεγάλες επιχειρήσεις επλήγησαν λιγότερο την περίοδο 2009-12, τόσο από άποψη απασχόλησης (Μεγάλες Επιχειρήσεις: -8 %· ΜμΕ -14 %) όσο και προστιθέμενης αξίας (Μεγάλες επιχειρήσεις: -6 %· ΜμΕ -16 %). Η αρνητική ανάπτυξη μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στα μέτρα λιτότητας, ιδιαίτερα στην αύξηση των φόρων και σε άλλες εξελίξεις όπως η μείωση των μισθών και των συντάξεων. Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε αυξημένη χρηματοπιστωτική επιβάρυνση και φορολογικές υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών: προκλήσεις οι οποίες αντιμετωπίζονται κατά κανόνα καλύτερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με τις ΜμΕ, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, έχουν πλέον καταργηθεί πολλά φορολογικά κίνητρα και φοροαπαλλαγές τα οποία απολάμβαναν στο παρελθόν οι ΜμΕ. Γενικότερα (κάτι που έχει μεγάλη σημασία για τον μεταποιητικό κλάδο), υπάρχει υψηλή συγκέντρωση επιχειρηματικής δραστηριότητας στη μητροπολιτική περιοχή των Αθηνών, γεγονός που παρέχει πλεονεκτήματα συσσωμάτωσης για τις ΜμΕ, και ιδίως τις πολύ μικρές, από άποψη συγκέντρωσης της τελικής ζήτησης, εγγύτητας προς τις πηγές πρώτων υλών, τις εξωτερικές οικονομίες και τις οικονομίες κλίμακας. Επιπλέον, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της ελληνικής οικονομίας σημαίνει ότι **περισσότερο από το 35% των ελληνικών εταιρειών βρίσκονται εγκατεστημένες στη μητροπολιτική περιοχή των Αθηνών**. Η συγκέντρωση των μεταποιητικών δραστηριοτήτων επιτείνει τις περιφερειακές ανισότητες, με τις περιφέρειες να αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως η εξάρτηση από λίγους οικονομικούς τομείς και η απομόνωση από την ηπειρωτική χώρα.

Ο κλάδος του εμπορίου κατέγραψε μεγάλες απώλειες εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, οι οποίες επιβεβαιώνονται και από το κλείσιμο περίπου 130.000 εμπορικών ΜμΕ από το 2008. Ειδικότερα, η απασχόληση στο εμπόριο την περίοδο 2008-2014 υποχώρησε κατά 23,8%¹³ αλλά επιδείνωση καταγράφηκε επίσης σε όλα τα βασικά οικονομικά μεγέθη. Το χρονικό διάστημα 2011-2012 οι μικρότερες εμπορικές επιχειρήσεις (Ομόρρυθμες-ΟΕ, Ετερόρρυθμες-ΕΕ και Ατο-

μικές Επιχειρήσεις-ΑτΕ) εμφάνισαν πολύ χειρότερες επιδόσεις από τις μεγαλύτερες (Ανώνυμες Εταιρείες-ΑΕ και Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης-ΕΠΕ)¹⁴.

Το 86,2% των μικρότερων επιχειρήσεων του κλάδου δήλωσε πτώση των πωλήσεων >5%, έναντι 68,2% των μεγαλύτερων, ενώ η εικόνα στα κέρδη δεν μεταβλήθηκε αφού το 87,9% των μικρότερων επιχειρήσεων εμφάνισε μείωση κερδών έναντι του 75,3% των μεγαλύτερων. Θα πρέπει να σημειωθεί πως ακόμα και οι προσδοκίες σχετικά με τις πωλήσεις, τη ρευστότητα και τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου για τα έτη 2013-2014 είναι σημαντικά χειρότερες για τις μικρότερες επιχειρήσεις. Οι εξελίξεις αυτές είναι αποτέλεσμα της υιοθέτησης περιοριστικών πολιτικών που οδήγησαν σε μεγάλη συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος, σε συνδυασμό με την ιστορικά υψηλή ανεργία αλλά και την έντονη αβεβαιότητα που έπληξε την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Ωστόσο, η ανομοιογενής διάχυσή τους εις βάρος των μικρότερων εμπορικών επιχειρήσεων μπορεί να αποδοθεί, μεταξύ άλλων, στη δυσχερέστερη πρόσβαση των ΜμΕ στη ρευστότητα, αλλά και στις υψηλότερες τιμές προμηθευτών που αυτές αντιμετωπίζουν καθώς και στη διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση.

Όπως όλες οι εταιρείες, οι ΜμΕ βρίσκονται επίσης **αντιμέτωπες με την κρίση** και, σε ορισμένες περιπτώσεις, με το κλείσιμο **χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων**. Η ακραία απροθυμία των τραπεζών να δανείζουν τις ελληνικές επιχειρήσεις εξαιτίας των αυστηρών χρηματοδοτικών περιορισμών λόγω της κρίσης του εθνικού χρέους, επιδεινώνει τον κύκλο της οικονομικής ύφεσης και πλήττει σοβαρά τις προσπάθειες των ελληνικών ΜμΕ να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Σχεδόν κανένας εξειδικευμένος μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης για τις ΜμΕ δεν έχει μείνει ανεπηρέαστος από την τρέχουσα χρηματοπιστωτική κατάσταση και, κατά κανόνα, η πρόσβαση των ΜμΕ σε δάνεια, πιστώσεις και χρηματοδοτικές πηγές είναι περιορισμένη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι εξαιτίας της περιορισμένης διαθεσιμότητας στοιχείων για την Ελλάδα, **το ενημερωτικό δελτίο της SBA Fact Sheet for Greece, είναι λιγότερο πλήρες από τα δελτία των άλλων κρατών μελών**. Συγκεκριμένα, ο πίνακας με τα βασικά αριθμητικά στοιχεία για τις ΜμΕ αντιστοιχεί στους τομείς για τους οποίους υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία το 2009, γεγονός που επιτρέπει να σχηματιστεί μόνον μια μερική εικόνα για τον τομέα των ΜμΕ στη χώρα.

2.2. Το προφίλ της Ελλάδας όσον αφορά την SBA και το πλαίσιο πρωτοβουλιών της ελληνικής κυβέρνησης

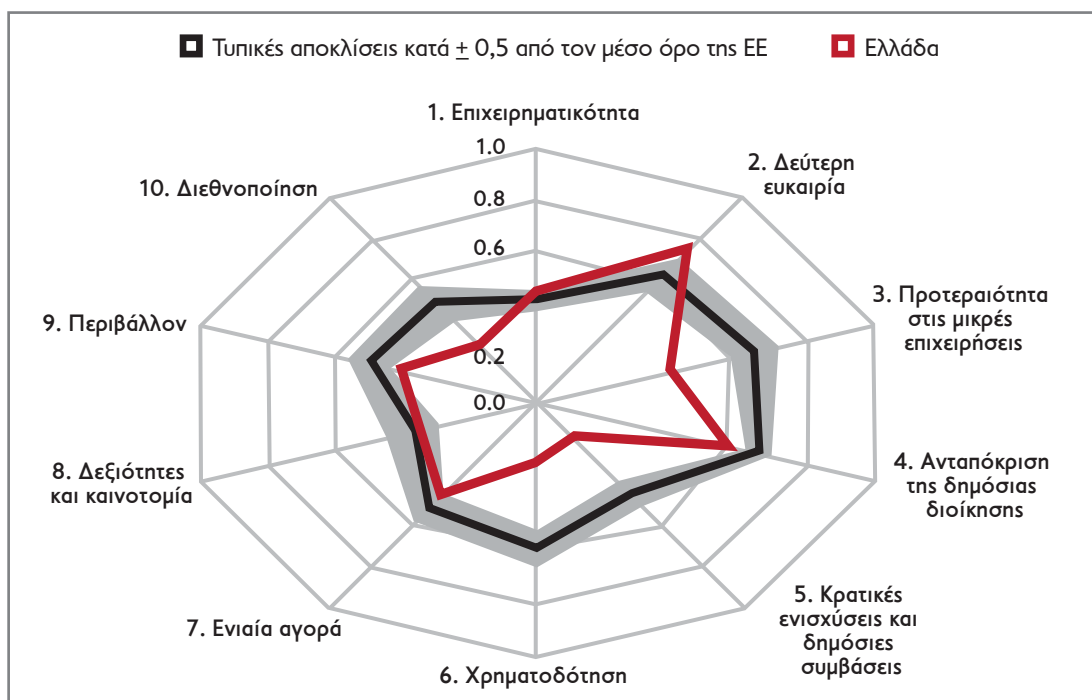
Το SBA fact sheet για την Ελλάδα το 2013, αναλύει την θέση της Ελλάδας στους 10 βασικούς τομείς της SBA (όπως αναλύθηκαν παραπάνω) σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. Στο παρακάτω σχήμα διακρίνεται η θέση της Ελλάδος καθώς και οι θετικές- αρνητικές αποκλίσεις με την ΕΕ.

Συνολικά, το προφίλ της Ελλάδας όσον αφορά την SBA δεν είναι ικανοποιητικό, με λίγα σχετικά ισχυρά στοιχεία (κυρίως στους τομείς της «δεύτερης ευκαιρίας» και της «ενιαίας αγοράς») που όμως παρουσιάζουν και αδυναμίες.

Κατά το περασμένο έτος, στην Ελλάδα εφαρμόστηκαν δέκα μέτρα πολιτικής τα οποία αφορούν έξι από τους δέκα τομείς πολιτικής της SBA. Τα αποτελέσματα της κρίσης οδήγησαν την κυβέρνηση να αναδείξει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση ως προτεραιότητα πολιτικής και να προσφέρει επιπλέον υποστήριξη στο πλαίσιο των υφιστάμενων προγραμμάτων για τη στήριξη της αυτοαπασχόλησης.

14. Σύμφωνα με την έρευνα του IN.EM.Y. της ΕΣΣΕ για την Ετήσια Έκθεση του Ελληνικού Εμπορίου, η οποία είναι η μοναδική που καλύπτει τις μικρότερες επιχειρήσεις (ΟΕ, ΕΕ, ΑτΕ) που δεν είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν ισολογισμό.

Γράφημα 4: Αρνητικές και θετικές αποκλίσεις¹⁵

Σύμφωνα με το SBA fact sheet για την Ελλάδα το 2013, παρατίθενται οι ελληνικές πρωτοβουλίες για την SBA:

→ Ελήφθησαν τα μέτρα που απαιτούνταν στον τομέα της «**διεθνοποίησης**» με την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής για τις εξαγωγές, αλλά η πιο σημαντική πρόοδος έγινε στους τομείς «**δεξιότητες και καινοτομία**», με το πρόγραμμα για τους συνεργατικούς σχηματισμούς (Clusters), τη δράση ICT4Growth και τον εξαγγελθέντα εκσυγχρονισμό του Εθνικού Γραφείου Ευρεσιτεχνίας. Η πρωτοβουλία για τους συνεργατικούς σχηματισμούς αποτελεί συνέχεια ενός μακροχρόνιου σχεδίου που αφορά τον καθορισμό ισχυρών πυρήνων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που διαθέτουν δυναμικό για αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Η δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών θα πρέπει να αποτελεί πιλοτικό στάδιο για την υλοποίηση μιας ευρύτερης πολιτικής. Παράλληλα, η επίδοση όσον αφορά την SBA παρουσίασε επιδείνωση σε ορισμένους τομείς, κυρίως στους τομείς «**κρατικές ενισχύσεις**» και «**χρηματοδότηση**».

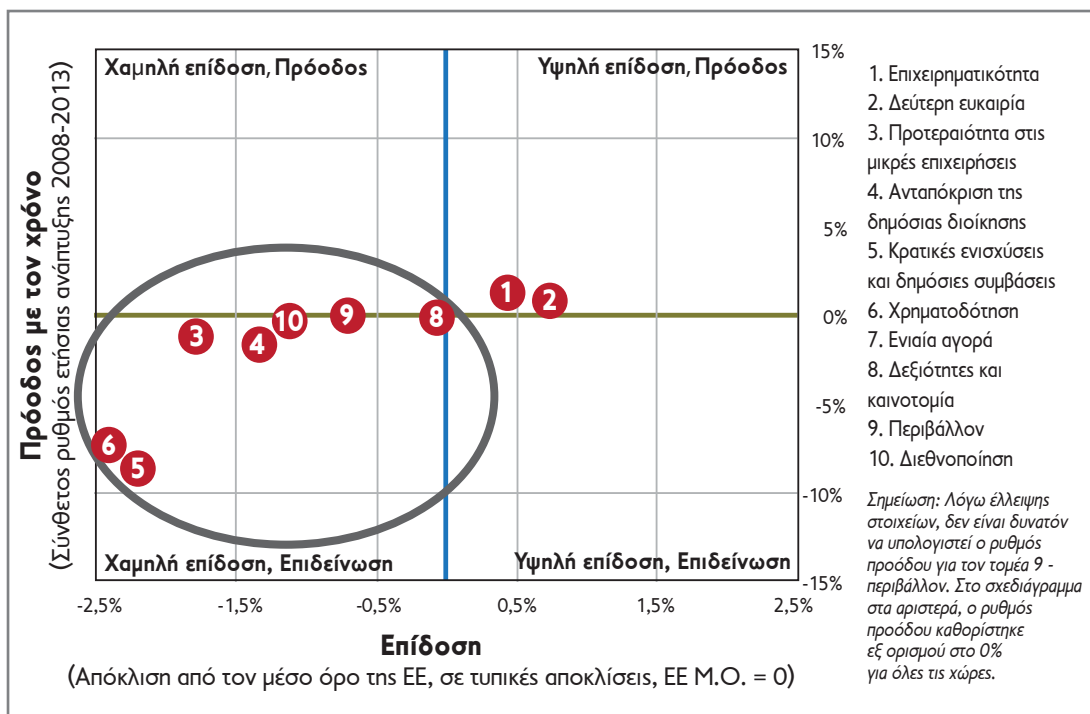
→ Εγκρίθηκε το σχέδιο δράσης «**Ελλάδα φιλική στις επιχειρήσεις**», μια σημαντική πρωτοβουλία για τη βελτίωση της επίδοσης της Ελλάδας σχετικά με την SBA (Ν. 4072, 2012). Αυτό περιλαμβάνει αρκετά μέτρα για την **άρση των φραγμών στους οποίους προσκρούει η επιχειρηματικότητα**, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων σχετικά με το εταιρικό δίκαιο, την εκκίνηση, τη σύσταση και το κλείσιμο μιας επιχείρησης, απλούστερες διαδικασίες αδειοδότησης, δημόσιες συμβάσεις, φορολογία και απορρόφηση των κονδυλίων των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

→ Ορίστηκε ο εκπρόσωπος για τις ΜμΕ (ο επικεφαλής της Διεύθυνσης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων) ο οποίος υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

2.3. Αποκλίσεις- Κενά από την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα (GAPS)

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω η νομοθετική πράξη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (SBA) διακρίνει δέκα βασικές αρχές για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Με βάση αυτές τις αρχές και την ετήσια έκθεση SBA Fact Sheet για την Ελλάδα (2013), παραθέτουμε τις αποκλίσεις της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Γράφημα 5: Πρόσδος και επίδοση της Ελλάδος¹⁶

2.3.1. Επιχειρηματικότητα

Όσον αφορά την επιχειρηματικότητα, διακρίνεται χαμηλή αρνητική απόκλιση στην πρόθεση της επιχειρηματικότητας (δηλ. τους ενήλικες που σκοπεύουν να συστήσουν την δική τους επιχείρηση μέσα στα επόμενα τρία έτη), στην κοινωνική καταξίωση του επιχειρηματία καθώς και στη λειτουργία της σχολικής εκπαίδευσης για την δημιουργία επιχειρηματικής νοοτροπίας.

Επιπλέον, διακρίνεται υψηλή αρνητική απόκλιση στην επιχειρηματικότητα που ωθείται από τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες καθώς και στην προσοχή που δίνουν τα μέσα ενημέρωσης στην επιχειρηματικότητα.

2.3.2. Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις

Η Ελλάδα υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα πολιτικής, εκτός από ό,τι αφορά τα συστήματα αδειοδότησης. Οι επιχειρηματίες εξακολουθούν να θεωρούν ότι οι ελληνικές αρχές επιβάλλουν περισσότερες ρυθμιστικές επιβαρύνσεις σε σύγκριση με τις άλλες εθνικές αρχές της ΕΕ.

16 . Πηγή SBA fact sheet for Greece 2013 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf

2.3.3. Ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης

Σε αυτό τον τομέα πολιτικής, τρεις δείκτες ρίχνουν την επίδοση της Ελλάδας κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ: είναι πολύ πιο δαπανηρή η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων (11,8% της αξίας των περιουσιακών στοιχείων σε σύγκριση με 4,6% στην ΕΕ), ενώ η έναρξη μιας επιχείρησης (€910 σε σύγκριση με €343 στην ΕΕ) και το ελάχιστο καταβλητέο κεφάλαιο έχουν στην πράξη αυξηθεί σε σχέση με το περασμένο έτος.

2.3.4. Κρατικές ενισχύσεις και δημόσιες συμβάσεις

Συνολικά, η επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα πολιτικής είναι κατά πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ, και εμφανίζει δείγματα επιδείνωσης, ιδιαίτερα στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων για τις ΜμΕ. Επιπλέον, ο χρόνος που χρειάζονται οι δημόσιες αρχές για να καταβάλουν τις πληρωμές έχει αυξηθεί (2011: 66 ημέρες, 2012: 114 ημέρες) και είναι τετραπλάσιος του μέσου όρου της ΕΕ.

2.3.5. Χρηματοδότηση

Η επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα πολιτικής βρίσκεται κατά πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και εμφανίζει επιπλέον δείγματα επιδείνωσης, κάτι που είναι εξαιρετικά ανησυχητικό για τις ΜμΕ. Από τους δείκτες προκύπτει ότι οι τράπεζες είναι εξαιρετικά απρόθυμες να χορηγήσουν δάνεια στις ελληνικές επιχειρήσεις, κυρίως εξαιτίας της σοβαρής χρηματοδοτικής στενότητας που οφείλεται στην κρίση του δημόσιου χρέους. Αυτό επιτείνει τον φαύλο κύκλο της οικονομικής ύφεσης και υπονομεύει σοβαρά τις προσπάθειες των ελληνικών ΜμΕ να εξακολουθήσουν να δραστηριοποιούνται. Μόνο δύο δείκτες είναι στα επίπεδα του μέσου όρου της ΕΕ: η διαθεσιμότητα στοιχείων σχετικά με τις πιστώσεις, και η διαφορά των επιτοκίων μεταξύ μικρών και μεγάλων δανείων. Κατά τα λοιπά, η Ελλάδα υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα πολιτικής της SBA, ανεξάρτητα από το δείκτη που λαμβάνεται υπόψη. Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η απόκλιση από το μέσο όρο της ΕΕ σε ό,τι αφορά την προθυμία των τραπεζών να χορηγούν δάνεια και το ποσοστό των αιτήσεων των ΜμΕ για δάνεια οι οποίες απορρίπτονται. Επιπλέον, ο συνολικός χρόνος που απαιτείται για την καταβολή των πληρωμών εξακολουθεί να είναι διπλάσιος από τον μέσο όρο της ΕΕ (104 ημέρες έναντι 52), οι πληρωμές που χάθηκαν είναι σχεδόν διπλάσιες από το μέσο όρο της ΕΕ (5,9% έναντι 3%), ενώ δεν παρατηρείται βελτίωση του δείκτη «ισχύς των νομικών δικαιωμάτων». Τέλος, η απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ.

2.3.6. Ενιαία Αγορά

Στον τομέα «ενιαία αγορά», η επίδοση της Ελλάδας βρίσκεται στο επίπεδο του μέσου όρου της ΕΕ, αλλά με δείκτες που παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις. Από την άλλη, οι ελληνικές ΜμΕ δυσκολεύονται να αξιοποιήσουν το πλήρες δυναμικό της ενιαίας αγοράς, καθώς έχουν τέσσερις φορές λιγότερες πιθανότητες να εξάγουν εντός της ΕΕ και σχεδόν πέντε φορές λιγότερες πιθανότητες να εισάγουν από άλλα κράτη μέλη. Αυτό οφείλεται, εν μέρει, στην περιφερειακή γεωγραφική θέση της χώρας, η οποία περιορίζει το πεδίο δραστηριότητας των ΜμΕ κυρίως στις γειτονικές οικονομίες οι οποίες έχουν επίσης πληγεί από την κρίση: Ιταλία (8% των συνολικών εξαγωγών), Βουλγαρία (6%), Κύπρος (5%) και Ρουμανία (4%).

2.3.7. Δεξιότητες και Καινοτομία

Η επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα πολιτικής ευθυγραμμίζεται με τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά με σημαντικές διακυμάνσεις όσον αφορά τους δείκτες στους επιμέρους τομείς. Όσον αφορά τις δεξιότητες, οι ελληνικές ΜΜΕ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες από ό,τι οι αντίστοιχες της ΕΕ να παρέχουν κατάρτιση στους εργαζομένους τους, ενώ οι εργαζόμενοι έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες να συμμετέχουν σε εκπαίδευση και κατάρτιση. Η ετοιμότητα των ελληνικών ΜμΕ να χρησιμοποιούν τις ΤΠ, με βάση τις ηλεκτρονικές αγορές και πωλήσεις που πραγματοποιούν, βρίσκεται επίσης κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Όσον αφορά την καινοτομία, η επίδοση των ελληνικών ΜμΕ ήταν σαφώς καλύτερη από τη μέση γενική επίδοση σε όλους τους δείκτες με βάση τα στοιχεία του 2006, αλλά σύμφωνα με τον πίνακα αξιολόγησης της καινοτομίας στην ΕΕ, το 2013 η Ελλάδα χαρακτηρίστηκε μέτρια ως προς την καινοτομία, με επίδοση χαμηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ. Ειδικότερα, τα στοιχεία για το 2010 δείχνουν κάποια επιδείνωση της ικανότητας των ελληνικών ΜμΕ να μετατρέπουν τις νέες για την αγορά καινοτομίες και τις νέες για την επιχείρηση καινοτομίες σε πωλήσεις.

2.3.8. Περιβάλλον

Η συνολική επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα πολιτικής βρίσκεται ελαφρώς κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, με ορισμένες αποκλίσεις ως προς τους επιμέρους δείκτες. Αφενός, οι ελληνικές ΜμΕ έχουν λιγότερες πιθανότητες από τις άλλες ΜμΕ της ΕΕ να λάβουν μέτρα για να είναι πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Επίσης, έχουν λάβει μικρότερη στήριξη για τον σκοπό αυτό. Αφετέρου, απολαμβάνουν το ίδιο επίπεδο στήριξης εάν παρέχουν πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να εισέλθουν σε «πράσινες» αγορές και να εξειδικευτούν σε αυτές.

2.3.9. Διεθνοποίηση

Η συνολική επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα πολιτικής είναι πολύ κατώτερη από τον μέσο όρο, κυρίως εξαιτίας του χρόνου που απαιτείται για την πραγματοποίηση συναλλαγών εκτός της ΕΕ. Αν και έχουν υπάρξει βελτιώσεις, οι ελληνικές ΜμΕ εξακολουθούν να χρειάζονται κατά μέσο όρο 15 έως 19 ημέρες αντιστοίχως για δραστηριότητες εισαγωγής και εξαγωγής, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 11 ημέρες και για τα δύο. Από την άλλη, το κόστος και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες δεν διαφέρουν πολύ από το μέσο όρο της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, οι ελληνικές ΜμΕ έχουν πολύ λιγότερες δυνατότητες από τις άλλες ΜμΕ (το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ) να πραγματοποιήσουν συναλλαγές εκτός της ΕΕ. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, οι κύριοι εξαγωγικοί εταίροι είναι οι γειτονικές χώρες: Τουρκία (11% των συνολικών εξαγωγών), Ιταλία (8%), Γερμανία (6%), Βουλγαρία (6%), και Κύπρος (5%), γεγονός που δείχνει ότι υπάρχουν πιθανές αναξιοποίητες ευκαιρίες σε πιο μακρινές χώρες, π.χ. ΗΠΑ (4%). Ωστόσο, οι τομείς που κυριαρχούνται από τις ΜμΕ και ηγούνται της εξαγωγικής δραστηριότητας, όπως ο τομέας παραγωγής τροφίμων (19% του συνόλου των εξαγωγών το 2013), θα πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να καθιερώσουν ομοιόμορφα ποιοτικά πρότυπα και εμπορικούς κανόνες για τις εξαγωγικές αγορές, να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, και να επεξεργαστούν φυσικούς πόρους όπως τα κοιτάσματα αλουμινίου, τα οποία αντιστοιχούν στο 4% των συνολικών εξαγωγών για το 2013.

Συνοψίζοντας την ελληνική πραγματικότητα, θεωρούμε ότι οι ΜμΕ πρέπει να αποτελέσουν έναν από τους βασικούς πυλώνες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, δεδομένου τόσο του αριθμού τους όσο και των θέσεων εργασίας που δημιουργούν. Ως αποτέλεσμα, η ανάδειξη και η προώθηση του κατάλληλου μίγματος δράσεων ενίσχυσης των ΜμΕ, αξιοποιώντας την αναπτυξιακή δυναμική του ιδιωτικού τομέα, την ισχυρή θέληση της ελληνικής κυβέρνησης για οικονομική ανάπτυξη, τις συνεχείς προτάσεις των κοινωνικών εταίρων και τις βέλτιστες πρακτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜμΕ, μπορούν να αναδειχθούν σε μείζονος σημασίας παράγοντα για τη δημιουργία συνθηκών ανάκαμψης και αυξημένης αξιοπιστίας της ελληνικής οικονομίας.

Πλαίσιο και Μέτρα Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιδιαίτερη σημασία της ύπαρξης μιας εθνικής πολιτικής για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, προκύπτει από τους εξής δύο λόγους: α. το γεγονός ότι **η σημασία των ΜμΕ**, και ιδιαίτερα των πολύ μικρών επιχειρήσεων, στην Ελλάδα, **είναι μεγαλύτερη** με βάση και τα τρία κριτήρια μεγέθους (αριθμός, απασχόληση, προστιθέμενη αξία) **σε σχέση με τη συντριπτική πλειοψηφία των άλλων κρατών μελών** και β. το γεγονός ότι **η μακροχρόνια και βαθιά ύφεση** έχει ήδη οδηγήσει σε δραστική μείωση του αριθμού των ΜμΕ, ενώ συνεχίζει να **απειλεί άμεσα τη βιωσιμότητα** χιλιάδων μικρών επιχειρήσεων, με τις γνωστές συνέπειες σε απασχόληση, ασφαλιστικό αλλά και στα δημόσια έσοδα.

Οι δύο παραπάνω λόγοι, σωρευτικά, επιβάλλουν το σχεδιασμό μιας συγκροτημένης πολιτικής στήριξης των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Αυτός είναι και ο βασικός στόχος του Κειμένου Πολιτικής, και οι **παρεμβάσεις** που προτείνονται προς επίτευξη του στόχου αυτού διακρίνονται **σε τρία επίπεδα**: 1. στο βασικό στρατηγικό στόχο σχεδιασμού της πολιτικής, 2. στη δημιουργία μακροχρόνιων υποδομών σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής ΜμΕ, και 3. στην εξειδίκευση των μέτρων πολιτικής για τις ΜμΕ ανά θεματική ενότητα. Τα επίπεδα αυτά αναπτύσσονται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Κατά τις συζητήσεις διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα προτάσεων σχετικά με την καλύτερη ενημέρωση των ενδιαφερομένων αναφορικά με τα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης καθώς και τις ευρωπαϊκές πολιτικές που να έχουν επιπτώσεις στις ΜμΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να δώσει έμφαση:

- ✓ σε περισσότερο αποτελεσματική ενημέρωση
- ✓ στην χρηματοδότηση των μικρών και ultra-μικρών επιχειρήσεων

Αναφορικά με τις ΜμΕ στον τομέα του τουρισμού, οι σχετικές προτάσεις¹⁷ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις τοπικές οικονομίες.

3.1. Βασικός στρατηγικός στόχος σχεδιασμού της πολιτικής ΜμΕ

Ο βασικός στρατηγικός στόχος πολιτικής για τις ΜμΕ είναι ύψιστης σημασίας, καθώς στο πλαίσιο που αυτός θέτει, αποφασίζονται μέτρα και μέσα εφαρμογής πολιτικής. Η «υγεία» και η ανταγωνιστικότητα των μικρών επιχειρήσεων προφανώς επηρεάζεται από το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον πρωτοφανούς και μακροχρόνιας ύφεσης, όπου κάθε είδος επιχειρηματικής δραστηριότητας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα όσο υγιώς και αν διοικείται και οργανώνεται. Αν και δεν αμφισβητούνται τα χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας και καινοτομίας των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, αυτό δεν συνηγορεί στην αντίληψη υπέρ μιας πολιτικής καταστροφής της μικρής επιχειρηματικότητας, παρά μάλλον στην εφαρμογή μιας πολιτικής στήριξής τους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η αντίληψη που επικρατεί σχετικά με τον χώρο των μικρών επιχειρήσεων και τη σημασία τους για την οικονομία, συνοψίζεται στην εξής αναφορά στην πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ευρωπαϊκές ΜμΕ τα έτη 2012-2013¹⁸: *“The role of SMEs is crucial for the European economic recovery - their number, employment capacity and value added constitute a large share of the European economy. Providing the right conditions in which SMEs can flourish is paramount for ensuring a sustained recovery and achieving prosperity for all EU citizens”*. Είναι επίσης χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία, αναγνωρίζοντας τη σημασία των μικρών επιχειρήσεων και την έλλειψη πληροφόρησης για αυτές, τουλάχιστον στο θέμα της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, έχει εγκαινιάσει από το 2009 εξαμηνιαία έρευνα γνώμης για το θέμα της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση, σε επίπεδο ευρωζώνης.

Στο πλαίσιο αυτό, **ο βασικός στρατηγικός στόχος πολιτικής για τις ΜμΕ πρέπει να είναι:** «*Η εφαρμογή μιας μακροχρόνιας πολιτικής στήριξης της μικρής επιχειρηματικότητας, προκειμένου οι μικρές επιχειρήσεις να δραστηριοποιούνται σε ένα φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον υγιούς ανταγωνισμού*». Στο πλαίσιο ενός τέτοιου στόχου μπορούν στη συνέχεια να σχεδιαστούν μέτρα και μέσα πολιτικής στήριξης των μικρών επιχειρήσεων.

3.2. Μακροχρόνιες υποδομές σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής ΜμΕ

Κάθε στρατηγικός στόχος που τίθεται, προϋποθέτει την **ύπαρξη αντίστοιχης υποδομής σχεδιασμού των μέτρων και μέσων πολιτικής που τον υπηρετούν**. Στην Ελλάδα δεν φαίνεται να υπάρχει και να λειτουργεί μια αντίστοιχη υποδομή σχεδιασμού πολιτικής για τις ΜμΕ, και τα μέτρα που λαμβάνονται και τις αφορούν προέρχονται από κερματισμένα κέντρα λήψης αποφάσεων τα οποία υπηρετούν διαφορετικούς στόχους το καθένα, ανάλογα προφανώς με το χαρτοφυλάκιο των αρμοδιοτήτων που διαχειρίζονται. Συνεπώς απουσιάζουν: α. **ένα κείμενο αρχών** που θα αναφέρεται στην υλοποίηση του στρατηγικού στόχου στήριξης των ΜμΕ ανά συγκεκριμένες περιοχές ενδιαφέροντος των μικρών επιχειρήσεων, και β. **η αντίστοιχη υποδομή σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης** των μέτρων που λαμβάνονται στο παραπάνω

17. Βλ. παράρτημα 5: προτάσεις του ΣΕΤΕ για τη δημιουργία μιας εθνικής στρατηγικής για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

18. Πηγή: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

πλαίσιο. Αυτά τα στοιχεία αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους της έννοιας της μακροχρόνιας υποδομής παραγωγής και παρακολούθησης εφαρμογής της πολιτικής ΜμΕ. Η διάταξη της αντίστοιχης υποδομής θα είναι επίσης σύμφωνη με την ex-ante αιρεσιμότητα στον τομέα της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων. Με βάση τα παραπάνω, τα βασικά συστατικά στοιχεία της δημιουργίας μιας μακροχρόνιας υποδομής πολιτικής ΜΜΕ προτείνονται να είναι τα εξής:

→ Η Εφαρμογή της Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις (SBA)

Όπως έχει ήδη αναφερθεί και αναπτυχθεί με λεπτομέρεια, η Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις (Small Business Act - SBA) είναι το βασικό όχημα πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις μικρές επιχειρήσεις.

Η SBA θα πρέπει να είναι το βασικό κείμενο αρχών το οποίο θέτει το πλαίσιο σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής για τις ΜμΕ. Το σχέδιο υλοποίησης του πρέπει να είναι το εργαλείο προώθησης της στρατηγικής για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Η επικείμενη υιοθέτηση μιας πολιτικής για την ανάπτυξη στην Ελλάδα θα πρέπει να λαμβάνει επαρκώς υπόψη τη σημασία των ΜμΕ για τη χώρα.

→ Η Ισχυροποίηση του Εκπροσώπου των ΜμΕ (SME Envoy)

Ο Εκπρόσωπος ΜμΕ (SME Envoy) έχει τρεις βασικούς στόχους: α. να προωθήσει τα συμφέροντα των ΜμΕ, β. να ενεργεί ως το βασικό σημείο αναφοράς μεταξύ της Επιτροπής και των άλλων εθνικών αντιπροσώπων, και γ. να συνεισφέρει στην αξιολόγηση και στις αναφορές της SBA, και να μεταφέρει καλές πρακτικές από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Η Ελλάδα έχει ορίσει SME Envoy, ο οποίος ωστόσο δεν φαίνεται να έχει τις απαραίτητες αρμοδιότητες αναφορικά με το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης μιας πολιτικής ΜμΕ, ή έστω των επιμέρους θεμάτων που άπτονται του ενδιαφέροντος των μικρών επιχειρήσεων. Χαρακτηριστικό είναι ότι η επικοινωνία των κοινωνικών εταίρων με τον εκπρόσωπο ΜμΕ είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη, όταν, λόγω της θεσμικής του θέσης, θα έπρεπε αυτή να είναι συχνή και δυναμική. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η SBA είναι ένα γενικό κείμενο κατευθύνσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και επομένως δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε κράτους μέλους, **ο Εκπρόσωπος ΜμΕ ενσωματώνει και προωθεί στην εθνική πολιτική για τις ΜμΕ τις ιδιαιτερότητες** αυτές, μέσω των αιτημάτων των φορέων των μικρών επιχειρήσεων σε κάθε χώρα.

Συνεπώς, ο Εθνικός Εκπρόσωπος ΜμΕ θα πρέπει να έχει **διυπουργικές συντονιστικές αρμοδιότητες** με βασικό στόχο το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής ΜμΕ.

→ Η εφαρμογή του SME Test

Το SME Test αναφέρεται σε μια διαδικασία μέτρησης των επιπτώσεων των νέων νομοθετημάτων στις μικρές επιχειρήσεις.

Περιλαμβάνει ένα **σύνολο κατευθυντήριων γραμμών** οι οποίες θα πρέπει να ακολουθούνται κατά τη διαδικασία σύνταξης της μελέτης οικονομικών επιπτώσεων, όπως αυτή προβλέπεται από τον Νόμο για την καλή Νομοθέτηση (Ν4048/2012). Στις κατευθυντήριες αυτές γραμμές θα μπορούσε να προστεθεί το SME Test, το οποίο περιλαμβάνει τέσσερα στάδια εφαρμογής¹⁹:

19. <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-test/>

1. Τη διαβούλευση με τους φορείς των ΜμΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη αναπτύξει εργαλεία τα οποία βοηθούν στην επικοινωνία των θέσεων των φορέων των μικρών επιχειρήσεων.
2. Αρχική αξιολόγηση των επιχειρήσεων που αναμένεται να επηρεαστούν από το νέο νομοθέτημα.
3. Μέτρηση των επιπτώσεων στις ΜμΕ (cost/benefit analysis).
4. Χρήση μέτρων άμβλυνσης των επιπτώσεων κατά περίπτωση.

Κάποια κράτη μέλη εφαρμόζουν ήδη τα στάδια αυτά, και τα αντίστοιχα παραδείγματα και οι πληροφορίες για την εφαρμογή τους υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁰.

3.3. Μέτρα Πολιτικής ανά Θεματική Ενότητα

Στην ενότητα αυτή αναπτύσσονται τα μέτρα πολιτικής ανά Θεματική Ενότητα, και κατηγοριοποιούνται ανά Θεματικό Άξονα. Συγκεκριμένα, προσδιορίζονται τρεις (3) Θεματικοί Άξονες οι οποίοι περιλαμβάνουν ένα σύνολο έντεκα (11) Θεματικών Ενότητων. Οι περισσότερες από αυτές μπορούν να ενταχθούν στις Αρχές της Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις (Small Business Act - SBA), είτε άμεσα, είτε έμμεσα. Ωστόσο περιλαμβάνονται και Θεματικές Ενότητες που υπόκεινται σε τομείς που δεν καλύπτει η SBA (π.χ. ασφαλιστικό) και οι οποίες έχουν προκύψει ως συνδυασμός των ιδιαίτερων συνθηκών της ελληνικής οικονομικής πραγματικότητας και της έντονης οικονομικής κρίσης που η χώρα αντιμετωπίζει.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές από τις παρακάτω προτάσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο χρηματοδότησης από το ΣΕΣ 2014-2020, δηλαδή με συγχρηματοδότηση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών ταμείων.

Οι Άξονες και οι ενότητες που αυτοί περιλαμβάνουν έχουν την εξής δομή:

Άξονας Α: Θέματα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

1. Φορολογία
2. Ανταγωνισμός
3. Γραφειοκρατία

Άξονας Β: Θέματα επιχειρηματικής ανάπτυξης και υποστήριξης

1. Δομές συμβουλευτικής
2. Δομές καινοτομίας
3. Δομές συνεργειών – clustering
4. Εκπαίδευση – Κατάρτιση
5. Δομές υποστήριξης της εξωστρέφειας

Άξονας Γ: Άλλα Θέματα Πολιτικής ΜμΕ

1. Ασφαλιστικό
2. Υποδομές
3. Πρόσβαση στη χρηματοδότηση

Στις παραγράφους που ακολουθούν αναπτύσσονται οι Άξονες και οι Ενότητες σε μια δομή τύπου «**Σύνδεση με SBA => Πρόβλημα => Προτάσεις**». Συγκεκριμένα, για κάθε ενότητα επιχει-

ρείται η σύνδεσή της με την αντίστοιχη Αρχή της SBA, στη συνέχεια αναπτύσσονται τα βασικά προβλήματα που εντοπίζονται, και, τέλος παρουσιάζονται οι αντίστοιχες σημαντικότερες προτάσεις. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα προβλήματα και οι προτάσεις που παρουσιάζονται, αποτελούν επιλογή από ένα πολύ ευρύτερο σύνολο προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις, όπως αυτά καταγράφονται από τους κοινωνικούς εταίρους. Το σύνολο αυτό παρατίθεται στο Παράρτημα του Κειμένου Πολιτικής.

3.3.1. Άξονας Α: Θέματα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

Ο πρώτος άξονας πολιτικής περιλαμβάνει τις θεματικές ενότητες εκείνες οι οποίες επηρεάζουν άμεσα το επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι μικρές επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, η φορολογία, ο ανταγωνισμός και η γραφειοκρατία αποτελούν ζητήματα που θα πρέπει να τύχουν άμεσης αντιμετώπισης από την πολιτική ηγεσία, στο πλαίσιο άσκησης μιας συγκροτημένης πολιτικής ΜμΕ. Η πρόσφατη αναθεώρηση της SBA²¹ αναφέρει ότι, με κριτήριο την αποτελεσματική μείωση της γραφειοκρατίας, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι αργή. Ωστόσο, η γραφειοκρατία αποτελεί μέρος μόνο, αν και πολύ σημαντικό, του συνολικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενώ στην Ελλάδα αναδεικνύονται και τα υπόλοιπα δύο ζητήματα ως εξόχως σημαντικά.

A.1. Φορολογία

A.1.1. Σύνδεση με SBA

Το κείμενο της SBA αναφέρεται σε ζητήματα φορολογίας που άπτονται μεμονωμένων αρχών της Πράξης, ως εξής:

- μειωμένα ποσοστά ΦΠΑ για υπηρεσίες που παρέχονται τοπικά, κυρίως από ΜμΕ
- η φορολογία να μην εμποδίζει αδικαιολόγητα τη μεταβίβαση επιχειρήσεων
- αντιμετώπιση τυχόν φορολογικών εμποδίων τα οποία δεν επιτρέπουν στα επιχειρηματικά κεφάλαια της ενιαίας αγοράς επενδύσεις με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τα εγχώρια κεφάλαια
- φορολόγηση των εταιρικών κερδών ευνοϊκή για τις επενδύσεις
- φορολογικά κίνητρα για την προστασία του περιβάλλοντος

A.1.2. Το Πρόβλημα

Τα φορολογικά βάρη που έχουν κληθεί να επωμιστούν οι μικροί επιχειρηματίες εν μέσω κρίσης είναι δυσβάστακτα. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη μελέτη για τους συντελεστές ΦΠΑ στην Ευρώπη, η Ελλάδα διατηρεί έναν από τους υψηλότερους συντελεστές ΦΠΑ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γεγονός το οποίο, εν μέσω ύφεσης, μειώνει περαιτέρω τη ζήτηση. Είναι η χώρα η οποία έχει κάνει τις περισσότερες αλλαγές του συντελεστή (11) κατά την τελευταία δεκαετία (2000-2011), κάτι το οποίο καταδεικνύει μέρος μόνο ενός από τα σημαντικότερα προβλήματα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα, που είναι οι συνεχείς μεταβολές των φορολογικών ρυθμίσεων. Ταυτόχρονα, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι μικρομεσαίοι εργοδότες στερούνται του δικαιώματος των φοροαπαλλαγών και του αφορολόγητου ορίου. Επιπλέον, ο νέος Κώδι-

21. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf

κας Φορολογίας Εισοδήματος αναφέρεται στην κατάργηση των λογαριασμών αφορολογίτων αποθεματικών των επιχειρήσεων από την 1η Ιανουαρίου του 2015. Με την κατάργηση αυτή μειώνονται δραστικά όλες οι επενδύσεις των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα δε στις ΜμΕ οι οποίες μετέτρεπαν τα αφορολόγητα αποθεματικά σε επενδύσεις για την ανάπτυξη τους. Τα παραπάνω προβλήματα αποτελούν μέρος μόνο των πολλών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις αναφορικά με τη φορολογία. Σε ένα τόσο ευμετάβλητο και δυσμενές φορολογικό περιβάλλον, αφενός οι υφιστάμενες επιχειρήσεις δυσκολεύονται να επιβιώσουν και αφετέρου ουσιαστικά αποκλείεται κάθε προσπάθεια νέου επιχειρείν.

A.1.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις που ακολουθούν αποτελούν τις σημαντικότερες από αυτές που έχουν υποβληθεί από τους εταίρους, στην ενότητα της φορολογίας. Το σύνολο των προτάσεων παρουσιάζεται στο Παράρτημα του Κειμένου Πολιτικής. Να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση της προοπτικής εφαρμογής των μέτρων αυτών δεν είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί αμέσως, αφού η διαδικασία δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας μπορεί να μην επιτρέπει κάτι τέτοιο. Στο βαθμό, όμως, που η ελληνική οικονομία μπαίνει μεσοπρόθεσμα σε διαδικασία ανάκαμψης τότε, μέρος, τουλάχιστο, των εν λόγω προτάσεων μπορεί να συνιστά στέρεο υπόβαθρο συζήτησης για την ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών.

1. Σταθεροποίηση του φορολογικού πλαισίου ώστε να υπάρξει ασφάλεια για τις επενδύσεις.
2. **Εξέταση του ενδεχόμενου μείωσης του φορολογικού βάρους των ΜμΕ, συμπεριλαμβανόμενου και των συντελεστών ΦΠΑ, των ειδικών φόρων κατανάλωσης, των φόρων πολυτελείας, και των δημοτικών τελών.**
3. Ειδικά οι ΕΦΚ (ειδικό φόρο κατανάλωσης) στην ενέργεια αυξάνουν σημαντικά το λειτουργικό κόστος πολλών επιχειρήσεων και επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα τους καθώς είναι πολλαπλάσιοι εκείνων που επιβάλλουν οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και οι κοινοτικές οδηγίες.
4. **Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού** για τις παραγωγικές ΜμΕ, το οποίο προσφέρει μια εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης επενδύσεων (ίδια κεφάλαια αντί για δάνειο), η οποία θεωρείται καλύτερη για τις ΜμΕ σε περιόδους κρίσης, και ειδικά υπό την έλλειψη τραπεζικής χρηματοδότησης.
5. **Δραστική μείωση της γραφειοκρατίας και απλοποίηση των διαδικασιών** στην εφαρμογή των ΚΦΑΣ και ΚΕ. Η δυνατότητα εισαγωγής εναλλακτικών μεθόδων φορολόγησης θα μπορούσε να μειώσει τα γραφειοκρατικά βάρη πάνω στις επιχειρήσεις.
6. **Η άρτια στελέχωση και οργάνωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών**, οι συχνότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι, η έμφαση στη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων για την καλλίτερη διασταύρωση στοιχείων, αποτελούν στοιχεία τα οποία θα βοηθήσουν την πάταξη της φοροδιαφυγής και την εμπιστοσύνη στην καλή λειτουργία του φορολογικού συστήματος.
7. Ισχύς των **διατάξεων μεταβίβασης** σε άτομα με πρώτου βαθμού συγγένεια μεταξύ τους (διαδοχή επιχείρησης), εκτός από τις ατομικές και προσωπικές επιχειρήσεις και τις ΕΠΕ, και για τις Α.Ε.
8. Εξέταση της δυνατότητας επέκτασης σε ορισμένες εμπορικές επιχειρήσεις της πρόβλεψης για τις επισφάλειες που υπάρχει για τους ανεξάρτητους επαγγελματίες.

A.2. Ανταγωνισμός

A.2.1. Σύνδεση με SBA

Το ζήτημα του ανταγωνισμού, δεν φαίνεται να έχει άμεση σύνδεση με κάποια από τις Αρχές της Πράξης, ωστόσο μπορεί να ενταχθεί στη γενικότερη προσέγγιση περί «προτεραιότητας στις μικρές επιχειρήσεις», αναφορικά με την προτεραιότητα σχεδιασμού νέων νομοθετικών προτάσεων. Το ζήτημα αυτό μπορεί να διαχωριστεί στις εξής τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- α. το παραεμπόριο
- β. η ανυπαρξία ελέγχου στους τρόπους διαμόρφωσης των τιμών
- γ. ο κίνδυνος δημιουργίας ολιγοπωλιακών αγορών και
- δ. το πρόβλημα με τις εμπορικές μισθώσεις

A.2.2. Το Πρόβλημα

Όλα τα ζητήματα που τίθενται στο πλαίσιο του ανταγωνισμού έχουν λάβει μεγάλες διαστάσεις στην Ελλάδα. Το παραεμπόριο αποτελεί μία ακόμα σημαντική πηγή απειλής της βιωσιμότητας κυρίως των εμπορικών, αλλά και των βιοτεχνικών, επιχειρήσεων, καθώς τους στερεί σημαντικά έσοδα, με τις αντίστοιχες συνέπειες και για τα δημόσια έσοδα. Ταυτόχρονα, δε φαίνεται να υπάρχουν έλεγχοι στους τρόπους διαμόρφωσης των τιμών, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των ενδο-ομιλικών και των τριγωνικών συναλλαγών. Το θέμα των εμπορικών μισθώσεων έχει προκύψει κυρίως ως συνδυασμός των ιδιαιτεροτήτων της ελληνικής οικονομικής πραγματικότητας εν μέσω της σφοδρής και μακροχρόνιας οικονομικής ύφεσης. Τέλος, σύμφωνα με μελέτη του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ²², ο υψηλότερος βαθμός συγκέντρωσης εντοπίζεται στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου, με το χαμηλότερο επίπεδο συγκέντρωσης να καταγράφεται στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, ενώ οι τάσεις συγκέντρωσης στην αγορά φαίνεται να επιταχύνονται χρόνο με το χρόνο, καθώς το μέγεθος των επιχειρήσεων αυξάνεται, ενώ ο αριθμός τους μειώνεται.

A.2.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο του ανταγωνισμού είναι οι εξής:

1. Αποτελεσματικότερος **έλεγχος στα τελωνεία** κατά την είσοδο των προϊόντων παραεμπορίου στην Ελλάδα με την εγκατάσταση ειδικών μηχανημάτων x-ray scanners στα μεγάλα λιμάνια και όλες τις συνοριακές πύλες.
2. **Αναβάθμιση των τοπικών εμπορικών αγορών** ώστε να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν ισότιμα με τα πολυκαταστήματα και να καταστούν ελκυστικοί πόλοι τουριστικού ενδιαφέροντος (ανοικτές τοπικές εμπορικές αγορές).
3. Εντατικότεροι **έλεγχοι στους τρόπους διαμόρφωσης των τιμών**, με έμφαση στις ενδο-ομιλικές και τις τριγωνικές συναλλαγές σε όλο το φάσμα της οικονομίας (μεταποίηση, εμπόριο, υπηρεσίες, τουρισμός).
4. **Στενή εποπτεία της αγοράς**, για την αποτροπή εμφάνισης **ολιγοπωλιακών** συνθηκών. Ο ρόλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού πρέπει να ενισχυθεί με δυο τρόπους:

22. http://www.imegevee.gr/attachments/article/561/meleti_antagonismou.pdf

- αφενός, πρέπει να είναι επαρκώς στελεχωμένη ώστε να μπορεί να προβαίνει σε στενότερη και αυστηρότερη εποπτεία της αγοράς και τήρησης των κανόνων ανταγωνισμού, και, αφετέρου, θα πρέπει να της δοθεί η δυνατότητα ex-ante παρέμβασης, στο πλαίσιο της διαδικασίας καλής νομοθέτησης, ώστε να παρέχει γνωμοδοτήσεις όσον αφορά τη συμβολή κάθε νέας νομοθεσίας στη βελτίωση των κανόνων ανταγωνισμού με ιδιαίτερη έμφαση στις συνθήκες αγοράς για τις ΜμΕ (competitiveness test)
- η άρση των ρυθμιστικών εμποδίων για την είσοδο στις αγορές να προχωρήσει και σε άλλους τομείς, πέρα από τους τέσσερις που καλύπτονται από την πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ, με κυρία έμφαση στο χονδρικό εμπόριο, τις μεταφορές και κάθε άλλη δραστηριότητα ή τομέα που εμπλέκεται στο διαμετακομιστικό κλάδο

5. Διενέργεια αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες όπου συγκεντρώνονται τα εμπορεύματα του παραεμπορίου, καθώς και στο δίκτυο πώλησης όσων προμηθεύουν τους παράνομους μικροπωλητές, πριν αυτά φθάσουν στον τελικό καταναλωτή

A.3. Γραφειοκρατία

A.3.1. Σύνδεση με SBA

Το θέμα της γραφειοκρατίας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα που επιχειρεί να αναδείξει η Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις. Καταρχήν, όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του Άξονα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η πρόσφατη αναθεώρηση της SBA αναφέρει ότι η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σχετικά με τη γραφειοκρατία σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι αργή. Επιπλέον, μία από τις 10 αρχές της πράξης, και συγκεκριμένα η αρχή Νο. 3 «Καθορισμός κανόνων σύμφωνα με την αρχή “Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις”», αναφέρεται αποκλειστικά σε θέματα γραφειοκρατίας.

A.3.2. Το Πρόβλημα

Σύμφωνα με το πιο πρόσφατο SBA Fact Sheet, η Ελλάδα παρουσιάζει την τρίτη χειρότερη απόκλιση στην αντίστοιχη Αρχή, μετά από τη Χρηματοδότηση και τις Κρατικές Ενισχύσεις και Δημόσιες Συμβάσεις. Τα βασικά προβλήματα στο πλαίσιο της γραφειοκρατίας είναι τα εξής: α. οι δαιδαλώδεις και εξαιρετικά χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης, β. η γενικότερη έλλειψη πληροφόρησης, συμβουλευτικής και κατεύθυνσης-πλοήγησης των επιχειρηματιών μέσα από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και γ. η ασάφεια του καθεστώτος χρήσεων γης σε πολλές περιοχές της χώρας.

A.3.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο της γραφειοκρατίας είναι οι εξής:

1. Αναθεώρηση ανά Υπουργείο των διαδικασιών εκείνων που έχουν σχέση με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, με στόχο τη δραστική απλοποίηση / μείωση τους.
2. Δημιουργία **Κέντρων Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων**, τα οποία θα λειτουργούν:
  - Ως “one stop shop”, δηλαδή σημεία μοναδικής επαφής για κάθε συναλλαγή του επιχειρηματία με το Δημόσιο (ίδρυση, αδειοδότηση, λύση της επιχείρησης, καθώς

και όλες τις επιμέρους διαδικασίες) με αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών και συνοδευτικών εγγράφων.

- Ως σημείο παροχής πληροφοριών και ενημέρωσης. Τα κέντρα εξυπηρέτησης επιχειρήσεων θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ, τον Επενδυτικό Νόμο, τις εξαγωγές, την πρόσβαση στην εσωτερική αγορά, τη φορολογία κλπ. Σε δεύτερο στάδιο, θα μπορούσαν να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και καθοδήγηση στους επιχειρηματίες.

3. Μεταρρύθμιση του νομικού/θεσμικού πλαισίου των διάφορων **αδειοδοτήσεων** με στόχο τη γρήγορη διεκπεραίωση των διαδικασιών για την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων.

4. Ολοκλήρωση **χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού**, ώστε να αρθούν τα εμπόδια από την ασάφεια του καθεστώτος χρήσεων γης σε πολλές περιοχές της χώρας. **Αναθεώρηση της εμπορικής πολεοδομίας** με στόχο την ισορροπημένη συνύπαρξη ΜμΕ, πολυκαταστημάτων και εμπορικών κέντρων.

5. Υιοθέτηση των συστάσεων του ΟΟΣΑ σχετικά με τη μείωση των διοικητικών βαρών.

6. Βελτίωση των διαδικασιών λειτουργίας του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

3.3.2. Άξονας Β: Θέματα επιχειρηματικής ανάπτυξης και υποστήριξης

Ο δεύτερος Άξονας αναφέρεται στις δομές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη υγιούς και βιώσιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το βασικό χαρακτηριστικό της επιχειρηματικότητας μιας αναπτυγμένης οικονομίας είναι η ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με έμφαση στην υψηλή προστιθέμενη αξία. Ακρογωνιαίος λίθος μιας τέτοιου τύπου επιχειρηματικότητας είναι η καινοτομία, οι συνέργειες και η χρήση εξειδικευμένου και άρτια κατρητισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Αυτά αποτελούν τις βασικές προϋποθέσεις για μια σύγχρονη οικονομία προκειμένου να είναι σε θέση να αναπτύξει ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες, και να μπορέσει να απευθυνθεί τόσο στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, όσο και στην παγκόσμια.

Ο μικρός επιχειρηματίας, συνεπώς, καλείται να ενσωματώσει τις παραπάνω έννοιες στην επιχειρηματική του δραστηριότητα, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις αυξημένες απαιτήσεις ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, το οποίο προσδιορίζεται πια σε ευρωπαϊκό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, ο επιχειρηματίας αυτός είναι αδύνατο, στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, να συγκεντρώσει από μόνος του τα χαρακτηριστικά εκείνα και τις δεξιότητες που χρειάζονται, ώστε να τα ενσωματώσει στην επιχειρηματική του δραστηριότητα. Είναι, επομένως, απαραίτητο να έχει τη δυνατότητα να λάβει τη δέουσα στήριξη από υπάρχουσες δομές, οι οποίες βασικό στόχο έχουν να υποβοηθήσουν αντίστοιχα την επιχειρηματική του δραστηριότητα. Σημειώνεται ότι οι κοινωνικοί εταίροι έχουν ήδη από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο εγκαινιάσει και λειτουργήσει αντίστοιχες δομές.

B.1. Δομές Συμβουλευτικής

B.1.1. Σύνδεση με SBA

Αντικειμενικός στόχος της ύπαρξης και λειτουργίας των δομών επιχειρηματικής συμβουλευτικής είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε μια οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάπτυξη των δομών συμβουλευτικής εντοπίζεται ξεκάθαρα στην Αρχή Ι της SBA, η οποία αναφέρεται στην υποστήριξη της διαδικασίας δημιουργίας ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με έμφαση στην

έννοια της επιχειρηματικότητας. Η Πράξη, μάλιστα, απευθύνεται και στους μικρούς επιχειρηματίες και τους καλεί «να συμβάλουν στη δημιουργία καλύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος με την ενίσχυση της συνεργασίας και της δικτύωσής τους», κάνοντας εμφανή αναφορά στο θέμα των συνεργειών (clusters).

B.1.2. Το Πρόβλημα

Σύμφωνα με το πιο πρόσφατο SBA Fact Sheet, η Ελλάδα παρουσιάζει τη χειρότερη επίδοση στους δείκτες της Αρχής της Επιχειρηματικότητας για το δείκτη «*επιχειρηματικότητα που ωθείται από τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες*». Αν και προφανώς η επιχειρηματικότητα ανάγκης που παρατηρείται στην Ελλάδα εξηγείται από πολλούς παράγοντες, η έλλειψη δομών συμβουλευτικής για νέους – επίδοξους επιχειρηματίες φαίνεται να συμβάλλει στο φαινόμενο αυτό. Ταυτόχρονα, και δεδομένου ότι σε συνθήκες έντονης οικονομικής κρίσης στόχος της πλειοψηφίας των επιχειρήσεων είναι πρωτίστως να διατηρήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα (κοινώς να παραμείνουν ανοικτές), γίνεται αντιληπτή η σημασία της άμεσης παρέμβασης και της συμβουλευτικής τους υποστήριξης. Σε περιόδους ύφεσης, οι επιχειρήσεις δεν έχουν δυνατότητες να επενδύσουν σε δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης και επαναπροσδιορισμού του επιχειρησιακού τους σχεδιασμού με αποτέλεσμα συχνά να οδηγούνται στη λήψη μη ορθολογικών επιχειρηματικών αποφάσεων οι οποίες επηρεάζουν τη μελλοντική τους βιωσιμότητα. Αναφορικά με τη δημιουργία συνεργειών (clusters), το συγκεκριμένο εγχείρημα αντιμετωπίζει ιδιαίτερες δυσκολίες στην Ελλάδα, λόγω αφενός της επιχειρηματικής νοοτροπίας των μικρών επιχειρηματιών οι οποίοι δεν έχουν συνηθίσει να συνάπτουν συνεργασίες, αλλά και λόγω της ανυπαρξίας αντίστοιχων δομών υποστήριξης και συμβουλευτικής τους στο θέμα αυτό.

B.1.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο της λειτουργίας των δομών συμβουλευτικής είναι οι εξής:

- 1. Στήριξη δομών εξατομικευμένης συμβουλευτικής** για υφιστάμενες επιχειρήσεις. Η εξατομικευμένη προσέγγιση περιλαμβάνει δύο στάδια: στο πρώτο επιχειρείται η διάγνωση των προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της εξαγωγικής δραστηριότητας, που αντιμετωπίζει ο επιχειρηματίας, και στο δεύτερο προτείνονται δράσεις-παρεμβάσεις προς τον επιχειρηματία, πάντα σε συνεργασία μαζί του.
- 2. Ενσωμάτωση δράσεων συμβουλευτικής** με τη μορφή μη τυπικής εκπαίδευσης **σε νέους, με έμφαση στους τελειόφοιτους τεχνικής εκπαίδευσης.**
- 3. Στήριξη δομών καθοδήγησης νέων επιχειρηματιών** κατά την έναρξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας (συμβουλευτική τύπου mentoring), όπου ο μέντορας συνήθως είναι πεπειραμένος επιχειρηματίας που διαθέτει χρόνια εμπειρίας στον ίδιο κλάδο / ίδιο επάγγελμα.
- 4. Στήριξη δομών υποστήριξης στρατηγικών δικτυώσεων,** συνεργατικών σχηματισμών και συμπράξεων. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν συνεργατικούς μηχανισμούς υποστήριξης μέσα από σύγχρονες θεσμικές και ψηφιακές αναπτυξιακές μορφές παρέμβασης στα παραγωγικά οικοσυστήματα.

B.2. Δομές Καινοτομίας

B.2.1. Σύνδεση με SBA

Είναι προφανές ότι η καινοτομία αποτελεί βασικό παράγοντα προσδιορισμού του βαθμού αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας μιας οικονομίας. Στο κείμενο της SBA, η καινοτομία προσεγγίζεται ως οριζόντια έννοια, καθώς γίνεται αναφορά σε αυτή, σε διάφορες Αρχές της, και συνδέεται τόσο με την επιχειρηματικότητα όσο και με την ενιαία αγορά και την εκπαίδευση. Ωστόσο, σαφής αναφορά γίνεται στην Αρχή VIII, η οποία αναφέρεται στην «*Πρώθηση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων στις ΜμΕ καθώς και όλων των μορφών καινοτομίας*». Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της Αρχής αυτής, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη «*να προωθήσουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ΜμΕ στο πεδίο της έρευνας και της καινοτομίας*» και «*να προωθήσουν την πρόσβαση των ΜμΕ σε διακρατικές ερευνητικές δραστηριότητες*».

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι η έννοια της καινοτομίας καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εφαρμογής της στον τομέα της επιχειρηματικότητας, για αυτό το λόγο άλλωστε προσεγγίζεται οριζόντια από την SBA. Για παράδειγμα, η έρευνα και η ανάπτυξη νοούνται μεν ως οι βασικές γενεσιουργοί δυνάμεις της καινοτομίας, η οποία ωστόσο μπορεί να λαμβάνει χώρα τόσο μέσα στην ίδια την επιχείρηση, όσο όμως και στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, προκύπτοντας επομένως θέμα μεταφοράς της καινοτομίας στην επιχείρηση ή ακόμα και έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της καινοτομίας. Επιπλέον, η εφαρμογή της καινοτομίας σε συγκεκριμένους τομείς που επηρεάζουν άμεσα την επιχειρηματικότητα, όπως για παράδειγμα στη χρηματοδότηση, μπορεί να επηρεάσει την επιχειρηματικότητα σε εξίσου σημαντικό βαθμό.

B.2.2. Το Πρόβλημα

Τα στοιχεία για την καινοτομία στην Ελλάδα είναι σχετικά συγκεχυμένα, υπό την έννοια ότι ενώ μεν στο πιο πρόσφατο SBA Fact Sheet όλοι οι δείκτες της καινοτομίας κυμαίνονται πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο τόσο το πλέον πρόσφατο European Innovation Scoreboard²³ μας κατατάσσει στην 3^η από τις 4 κατηγορίες καινοτομίας και συγκεκριμένα στις χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως “moderate innovators”, όσο και στην Έκθεση Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας, η Ελλάδα κατατάσσεται αρκετά χαμηλά στον δείκτη «Καινοτομία»²⁴.

Σε κάθε περίπτωση, οι μικρές αλλά και ειδικά οι πολύ μικρές επιχειρήσεις δεν διαθέτουν συχνά τη δυνατότητα ανάπτυξης στρατηγικών εργαλείων τόσο για την παραγωγή, όσο και για την ενσωμάτωση καινοτομίας για την ανάπτυξη βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών. Είναι επομένως επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας νέων, και στήριξης των υφιστάμενων δομών υποστήριξης της καινοτομίας για τις μικρές επιχειρήσεις, όχι αποκλειστικά ως όχημα παραγωγής βελτιωμένων ή νέων προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και προσέγγισής της στην ευρεία της βάση, όπως για παράδειγμα στο θέμα της δημιουργίας καινοτόμων χρηματοδοτικών υποδομών - εργαλείων.

B.2.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο της λειτουργίας των δομών καινοτομίας είναι οι εξής:

1. Περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτικής προώθησης των **clusters** και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας με τη δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων για επιχειρήσεις, ώστε να διευκολυνθεί και η δικτύωση τους.

23. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2013_en.pdf

24. <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>

2. Στήριξη δομών **σύνδεσης των μικρών επιχειρήσεων με τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα**. Τα ερευνητικά κέντρα των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αποτελούν βασική πηγή καινοτομίας, στα οποία παράγεται μεν καινοτομία και γνώση, αλλά τις περισσότερες φορές δεν μεταφέρεται στο επίπεδο της επιχειρηματικότητας. Προτείνεται συνεπώς η λειτουργία δομών και δράσεων σύνδεσης των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις.

3. Στήριξη δομών **υπηρεσιών μεταφοράς γνώσης και στρατηγικής πληροφόρησης για τις ΜμΕ**. Στο πλαίσιο αυτών των μηχανισμών, κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη ενεργειών που θα περιλαμβάνουν τόσο τη μεταφορά τεχνολογικής και κωδικοποιημένης καθώς και επιστημονικής και επιχειρησιακής γνώσης (π.χ. ευφυή δίκτυα μεταφοράς τεχνολογίας προς μικρές επιχειρήσεις, δομές θερμοκοιτίτσας και προ-θερμοκοιτίτσας μικρών επιχειρήσεων). Παράλληλα, μέσα από τη συγκεκριμένη παρέμβαση θα μπορούσαν να προωθηθούν ενέργειες αναγνώρισης και ανάλυσης των τρεχουσών τεχνολογικών και οικονομικών μεταβολών και εξελίξεων σε κλάδους, τομείς και επαγγέλματα όπου δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται μικρές επιχειρήσεις.

B.3. Εκπαίδευση - Κατάρτιση

B.3.1. Σύνδεση με SBA

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, το ζήτημα της εκπαίδευσης – κατάρτισης καλύπτεται από την Αρχή VIII. Συγκεκριμένα, το κείμενο της Πράξης αναφέρεται αφενός στην απόκτηση δεξιοτήτων που άπτονται της επιχειρηματικότητας ήδη από το επίπεδο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και αφετέρου στην ανάγκη των ΜμΕ για εύρεση εξειδικευμένης εργασίας στον τομέα των νέων τεχνολογιών, η οποία συνδέεται με δεξιότητες που αποκτά το ανθρώπινο δυναμικό σε μεταγενέστερα επίπεδα εκπαίδευσης κυρίως μέσω της διαδικασίας δια βίου μάθησης και ειδικής σεμιναριακής κατάρτισης.

B.3.2. Το Πρόβλημα

Σύμφωνα με το πιο πρόσφατο SBA Fact Sheet, η Ελλάδα παρουσιάζει αρνητικές επιδόσεις με βάση τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στους δείκτες εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στην Ελλάδα η διά βίου μάθηση, και ειδικότερα η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, λειτουργεί κυρίως ως υποκατάστατο της επιδότησης της ανεργίας, καθώς δεν συνδέεται με αποδεδειγμένες ανάγκες των επιχειρήσεων σε κλαδικό ή τοπικό επίπεδο ή με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των ατόμων. Δεν οδηγεί, επίσης, σε θεσμικά αναγνωρισμένα αποτελέσματα, ώστε να μπορεί να αποτελέσει ελκτική μαθησιακή διαδρομή. Ταυτόχρονα υπάρχει έλλειψη κινήτρων, αφού δεν συνδέεται με την προστασία / αναβάθμιση της θέσης εργασίας ή της αμοιβής.

B.3.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης - κατάρτισης είναι οι εξής:

1. **Ανάπτυξη επαγγελματικών περιγραμμάτων**. Να εκπονηθούν επαγγελματικά περιγράμματα και για τα υπόλοιπα επαγγέλματα της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα, και να προχωρήσει η επικαιροποίηση - εκσυγχρονισμός των παλαιότερων, όπου κριθεί αναγκαίο. Η μορφή των επαγγελματικών περιγραμμάτων χρειάζεται να είναι πιο απλή, συνοπτική και περιεκτική, και να περιλαμβάνει σαφείς προδιαγραφές σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η εκπόνηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των αναλυτικών

ωρολογίων προγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες της επαγγελματικής εκπαίδευσης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ) χρειάζεται να λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο των επαγγελματικών περιγραμμάτων καθώς και τις ανάγκες των εκπαιδευομένων και τις θεωρήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού για την επίτευξη του βασικού στόχου που είναι η προετοιμασία ολοκληρωμένων τεχνιτών και επαγγελματιών.

2. Πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων. Άμεση ρύθμιση των θεμάτων της πιστοποίησης προσόντων μέσω του αρμόδιου εθνικού φορέα ΕΟΠΠΕΠ. Ανάπτυξη και διεύρυνση της επιχειρησιακής ικανότητας του ΕΟΠΠΕΠ να αναπτύσσει Κανονισμούς Πιστοποίησης. Άμεση εκπόνηση ενιαίου θεσμικού πλαισίου για το σύστημα (αρχές, μέθοδοι, εργαλεία, κριτήρια κοκ) πιστοποίησης προσόντων στην Ελλάδα.

3. Κατάρτιση / μάθηση στην επιχείρηση. Ενίσχυση της έρευνας και των πιλοτικών εφαρμογών εκπαίδευσης και μάθησης μέσα στην επιχείρηση. Μορφές ευέλικτης και προσαρμοσμένης κατάρτισης στην επιχείρηση σε συνδυασμό με τη συμβουλευτική του ανθρώπινου δυναμικού και την συμβουλευτική υποστήριξη τις οικονομικές μονάδες. Αξιοποίηση νέων μοντέλων και τεχνικών μάθησης όπως dual vocational system, activity learning, community of practice. Μητρώο επιχειρήσεων «οργανισμών μάθησης»: δημιουργία μητρώου επιχειρήσεων - πρότυπων «χώρων μάθησης» για υποδειγματική κατάρτιση και πιστοποίηση προσόντων. Ανάπτυξη συστήματος κινήτρων για τη συμμετοχή επιχειρήσεων. Σύνδεση πρακτικής άσκησης ΑΤΕΙ με μικρές επιχειρήσεις.

4. Δράσεις αύξησης, ποιοτικής βελτίωσης και διάδοσης των ανοιχτών μαθησιακών πηγών που προσφέρονται μαζικά και δωρεάν μέσω διαδικτύου. Μέτρα για την εκτενέστερη εφαρμογή ευέλικτων και εξ αποστάσεως μεθόδων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ειδικότερα, ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης εφαρμογών e-learning (learning management systems) των παροχών εκπαίδευσης για την παραγωγή και ανανέωση εκπαιδευτικού περιεχομένου και τη δημιουργία κατάλληλων πολυμεσικών εφαρμογών.

5. Επανακατάρτιση ανέργων μισθωτών ή πρώην επιχειρηματιών ΜμΕ σε νέους κλάδους.

B.4. Δομές υποστήριξης της Εξωστρέφειας

B.4.1. Σύνδεση με SBA

Είναι εμφανής η κατεύθυνση της SBA σχετικά με την τόνωση και την στήριξη της εξωστρέφειας, καθώς στην πτυχή αυτή της επιχειρηματικότητας αναφέρονται δύο Αρχές της Πράξης: η Αρχή VII η οποία αναφέρεται στην ενιαία αγορά και η Αρχή X η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη αγορών εκτός ΕΕ. Συγκεκριμένα η SBA προσεγγίζει το θέμα της ενιαίας αγοράς υπό την οπτική γωνία της ομογενοποίησης των προτύπων και της τυποποίησης, κάνοντας αναφορά και στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και στα εμπορικά σήματα. Αναφορικά με την ανάπτυξη αγορών εκτός ΕΕ, το κείμενο της Πράξης καλεί τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την καθοδήγηση των ΜμΕ από μεγάλες εταιρείες με σκοπό να τις φέρουν στις διεθνείς αγορές, κάνοντας ουσιαστικά λόγο για συνεργασίες μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων.

B.4.2. Το Πρόβλημα

Είναι γνωστό ότι ένα από τα βασικότερα, εάν όχι το βασικότερο, προβλήματα της ελληνικής οικονομίας ήταν και παραμένει ακόμα, αλλά σε μικρότερο βαθμό, το μεγάλο εμπορικό έλλειμμα της χώρας. Η διόρθωση του προβλήματος αυτού μπορεί να προέλθει είτε από μείωση των εισαγωγών, η οποία πράγματι φαίνεται να είναι ο βασικός οδηγός μείωσης του εμπορικού

ελλείμματος, είτε από αύξηση των εξαγωγών η οποία και θεωρείται ως πιο υγιές χαρακτηριστικό αντιμετώπισης του εν λόγω προβλήματος. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν ότι η κατεύθυνση της ανάπτυξης των αγορών εντός και εκτός Ευρώπης είναι μία από τις βασικότερες κατευθύνσεις που θέτει η Πράξη, και ταυτόχρονα μία από τις βασικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, δεν φαίνεται να υπάρχει ουσιαστική υποστήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς δεν υπάρχει ούτε ενημέρωση ούτε προτροπή σχετικά με τις διεθνείς - ευρωπαϊκές συνεργασίες σε επιχειρηματικό επίπεδο. Επιπλέον, το Enterprise Europe Network που παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες στις ελληνικές επιχειρήσεις ώστε να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους, με βάση τη γνώση και την καινοτομία (και στο οποίο γίνεται αναφορά και στις δύο Αρχές της Πράξης για την εξωστρέφεια), υπάρχει κίνδυνος να μη συνεχιστεί μετά το 2013.

B.4.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων στο πλαίσιο της εξωστρέφειας είναι οι εξής:

- 1. Έμφαση στη λειτουργία του νέου οργανισμού «Enterprise Greece» των εξαγωγών.** Υποστήριξη με σειρά δράσεων (εκστρατείες πληροφόρησης, χρηματοδοτικά κίνητρα ενθάρρυνσης διεθνών επιχειρηματικών συνεργασιών κλπ.) της συμμετοχής ελληνικών ΜμΕ σε **εξαγωγικές κοινοπραξίες** μεταξύ εταιρειών αναλόγου μεγέθους από διαφορετικές χώρες της ΕΕ, υποστήριξη διασυνοριακών συνεργασιών, και δημιουργία εθνικού brand name. Διασύνδεση με τα γραφεία ΜμΕ της ΕΕ ανά τον κόσμο.
- 2. Υποστήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων** μέσω της ενίσχυσης των προγραμμάτων συγχρηματοδότησης για την παροχή χρηματοδοτικών εργαλείων τύπου trade financing.
- 3. Περαιτέρω απλούστευση των εξαγωγικών διαδικασιών** μέσω του εξορθολογισμού και της ψηφιοποίησης των διαδικασιών, μειώνοντας τον αριθμό πιστοποιητικών, τα τέλη και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) για τις εξαγωγές. Ενημερωτικές εκστρατείες σε εξαγωγικές ΜμΕ, με σκοπό την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο θα επωφεληθούν από τις νέες ηλεκτρονικές απλουστευμένες τελωνειακές διαδικασίες (single window) και την εξοικονόμηση του ενδεχόμενου κόστους & χρόνου από τον χειρισμό των τελωνειακών διαδικασιών χωρίς διαμεσολαβητές (μεσίτες) και διαθέσιμη διευκόλυνση στον τομέα των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων (καθεστώς εγκεκριμένου εμπόρου, ηλεκτρονικών πιστοποιητικών).
- 4. Δημιουργία (από κοινού με άλλα Κράτη-Μέλη της ΕΕ) μίας «εικονικής πύλης επιχειρηματικής ανάπτυξης»** η οποία θα περιέχει πληροφορίες για ΜμΕ ενδιαφερόμενες να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους πέρα από τα σύνορα της Ε.Ε.
- 5. Δημιουργία συμβουλευτικών υπηρεσιών με μέντορες εξαγωγικών δραστηριοτήτων προερχόμενους από τον ιδιωτικό τομέα**

3.3.3. Άξονας Γ: Άλλα Θέματα Πολιτικής ΜμΕ

Ο τρίτος άξονας πολιτικής περιλαμβάνει τρία γενικότερα θέματα πολιτικής, τα οποία ενδεχομένως δεν αναφέρονται άμεσα στο γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, είναι όμως ιδιαίτερης σημασίας και αναφέρονται ως μείζονα θέματα πολιτικής. Το θέματα αυτά είναι το Ασφαλιστικό, οι Υποδομές και το Ταμείο Ανανεούμενων Κεφαλαίων και αναπτύσσονται στις επόμενες παραγράφους.

Γ.1. Ασφαλιστικό

Γ.1.1. Σύνδεση με SBA

Το συγκεκριμένο θέμα, ενώ δεν καλύπτεται από την SBA, αντανακλά μία από τις σοβαρότερες συνέπειες της πολυετούς και βαθιάς ύφεσης της ελληνικής οικονομίας.

Γ.1.2. Το Πρόβλημα

Το Ασφαλιστικό έχει λάβει πολύ σοβαρές διαστάσεις κυρίως λόγω των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις μικρές επιχειρήσεις, καθώς αφενός εκατοντάδες χιλιάδες επιχειρήσεις έχουν κλείσει, στερώντας τις απαραίτητες ροές στο σύστημα, ενώ χιλιάδες ακόμα αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας με συνέπεια να μην είναι σε θέση να καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές που υποχρεούνται. Συγκεκριμένα, αυξάνεται όλο και περισσότερο η αδυναμία των ασφαλισμένων να καταβάλουν τις εισφορές τους, ενώ την ίδια στιγμή τα ασφαλιστικά ταμεία χάνουν την απαιτούμενη ρευστότητα για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων τους. Μια άλλη διάσταση του προβλήματος είναι η θέση των ίδιων των επιχειρηματιών σε σχέση με τον ΟΑΕΕ. Όλο και περισσότεροι βρίσκονται εκτός ασφαλιστικού συστήματος αδυνατώντας να εκπληρώσουν τις προσωπικές ασφαλιστικές υποχρεώσεις τους

Γ.1.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων στο ασφαλιστικό είναι οι εξής:

- 1. Πάγωμα, κεφαλαιοποίηση και μετατροπή οφειλών σε ασφαλιστικό χρόνο.**
- 2. Επανεξέταση της κατάστασης των «εντός της κρίσης» οφειλετών.** Παροχή κάλυψης των εντός της κρίσης οφειλετών, δηλαδή εκείνων των υπόχρεων που βρίσκονταν σε αδυναμία εξυπηρέτησης των ασφαλιστικών τους εισφορών από 1/1/2009 έως και σήμερα.
- 3. Διεύρυνση της ασφαλιστικής βάσης του ΟΑΕΕ και κατάρτιση νέου νομοθετικού πλαισίου** ασφαλιστικής αντιμετώπισης των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται σε προαιρετικές περιοχές ή κατηγορίες ασφάλισης ως εξής:
  1. Πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητες υπαγόμενες στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ, ασφαλίζονται στον ΟΑΕΕ, ανεξάρτητα από περιοχή άσκησης επαγγέλματος.
  2. Η ασφάλιση στον ΟΑΕΕ να είναι υποχρεωτική, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις υπαγωγής στο φορέα, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων, πληθυσμιακών και εισοδηματικών.
  3. Θέσπιση νέας ασφαλιστικής κατηγορίας με χαμηλότερο ασφάλιστρο από αυτό της υπάρχουσας 1ης κατηγορίας, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, στα ίδια επίπεδα εισφορών για τους ασφαλισμένους στον ΟΓΑ, και, συγκεκριμένα, για μία τριετία.
  4. Δυνατότητα **ελεύθερης επιλογής χαμηλότερης ασφαλιστικής κατηγορίας.**
  5. Εξεύρεση λύσης για την **ιατροφαρμακευτική κάλυψη** των έμπορων που έχουν διακόψει τη δραστηριότητα τους (εφαρμογή της αρχής του universal health coverage που εξήγγειλε το Υπουργείο Υγείας)

Γ.2. Υποδομές

Γ.2.1. Σύνδεση με SBA

Το θέμα των υποδομών προσεγγίζεται στην ευρεία του έννοια και διαχωρίζεται σε δύο διακριτές κατηγορίες: α. τις υποδομές τεχνολογίας και επικοινωνιών και β. τις υποδομές μεταφορών. Το συγκεκριμένο θέμα δεν καλύπτεται άμεσα από την SBA, ωστόσο αποτελεί ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας για τις μικρές επιχειρήσεις, όπως άλλωστε αναπτύσσεται και στην επόμενη παράγραφο των προβλημάτων.

Γ.2.2. Το Πρόβλημα

Η ευρύτητα του ζητήματος των υποδομών οδηγεί αναπόφευκτα σε μεμονωμένη ανάπτυξη των τριών διαφορετικών κατηγοριών. Αναφορικά με τις υποδομές τεχνολογίας και επικοινωνιών, ένα βασικό θέμα είναι τα σχετικά χαμηλά ποσοστά χρήσης του Διαδικτύου στην Ελλάδα, ενώ αναφορικά με τη χρήση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης από τους επιχειρηματίες, τα ποσοστά είναι επίσης σχετικά χαμηλά. Σχετικά με τις υποδομές των μεταφορών, αν και η Ελλάδα έχει σχετικά υψηλό σκορ στην κατηγορία των υποδομών του πιο πρόσφατου Global Competitiveness Report, ωστόσο οι απαιτήσεις για υψηλού επιπέδου υποδομές μεταφορών μιας χώρας όπου βασικός κλάδος οικονομίας είναι ο τουρισμός, είναι πάντα αυξημένες.

Γ.2.3. Οι Προτάσεις

Οι προτάσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων στις υποδομές είναι οι εξής:

A. Σχετικά με τις ηλεκτρονικές υποδομές

1. προώθηση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης (e-invoicing)
  - **επιδότηση μέρος του κόστους για τις ΜμΕ** (εγκατάσταση μέσω προγράμματος ΣΕΣ).
  - δυνατότητα πιλοτικής εφαρμογής για πολύ μικρές επιχειρήσεις.
2. **ηλεκτρονική δικτύωση επιχειρήσεων**, ιδίως τουριστικών, με το εξωτερικό
3. προώθηση συστήματος **πιστοποιημένων ηλεκτρονικών πληρωμών** μεταξύ του Δημοσίου και των επιχειρήσεων.

B. Σχετικά με τα τις υποδομές μεταφορών

4. **αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της τιμολογιακής πολιτικής των μεγαλύτερων αεροδρομίων της χώρας**. Ουσιαστικά, ζητούμε την άμεση εφαρμογή της αρχής του benchmarking με τους ανταγωνιστές.
5. σχεδιασμός της ιδιωτικοποίησης των περιφερειακών αεροδρομίων, με γνώμονα την αναπτυξιακή διάσταση, την ανταγωνιστικότητα των αεροδρομίων αυτών και τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ τους.

Γ.3 Πρόσβαση στη χρηματοδότηση

Γ.3.1. Σύνδεση με SBA

Η SBA συνιστά ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΜμΕ στη χρηματοδότηση, και ειδικότερα σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, μικροδάνεια και ενδιάμεση χρηματοδότηση, καθώς και να αναπτύξουν ένα νομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον που θα υποστηρίζει την έγκαιρη πληρωμή των εμπορικών συναλλαγών. Επίσης καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να αναπτύξουν χρηματοδοτικά προγράμματα για την αντιμετώπιση του ελλείμματος χρηματοδότησης μεταξύ €100.000 και €1 εκ., ειδικότερα με εργαλεία που συνδυάζουν τα χαρακτηριστικά του δανεισμού και ιδίων κεφαλαίων, τηρώντας τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων. Όσον αφορά το τελευταίο θέμα, αφού η Ελλάδα έχει σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό πολύ μικρών ΜμΕ (με λιγότερους από 10 εργαζόμενους) και πολύ δύσκολο οικονομικό περιβάλλον, το έλλειμμα χρηματοδότησης υφίσταται και σε ποσά κατώτερα των €100.000. Η παρατήρηση αυτή οδηγεί στην ανάγκη μιας ανάλυσης σε βάθος των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ΜμΕ (2) και μια ενδελεχούς μελέτης των πιθανών λύσεων (3).

Γ.3.2. Τα προβλήματα

Γ.3.2.1. Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση των ΜμΕ μέσω του τραπεζικού τομέα παραμένει δύσκολη

Στις αγορές κεφαλαίων, η τραπεζική χρηματοδότηση παραμένει η κύρια πηγή των χρηματοδοτήσεων των ΜμΕ. Οι ΜμΕ έχουν ασθενή κεφαλαιακή θέση στα ίδια κεφάλαια και στην παρούσα φάση δεν υπάρχουν αξιόπιστες εναλλακτικές λύσεις. Ωστόσο, παρά τις μικρές βελτιώσεις, η κατάσταση χορήγησης δανείων από τις ελληνικές τράπεζες παραμένει εξαιρετικά προβληματική²⁵ και αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες των ΜμΕ στην Ελλάδα:

- Το συνολικό χαρτοφυλάκιο των δανείων σε επιχειρήσεις από τις ελληνικές τράπεζες εξακολουθεί να συρρικνώνεται: -5,3% από τον Μάρτιο 2013 μέχρι το Μάρτιο 2014²⁶.
- Οι ΜμΕ πληρώνουν πολύ υψηλά επιτόκια για τα χαρτοφυλάκιά τους. Το κόστος της ρευστότητας²⁷, περίπου 2%, και το κόστος του κινδύνου στην Ελλάδα παραμένουν σημαντικά υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρώπης.
- Σύμφωνα με την τελευταία ευρωπαϊκή αναφορά²⁸ της SBA του 2013, το 34% των ελληνικών ΜμΕ δήλωσε ότι υπήρξε μείωση της προθυμίας των τραπεζών να παρέχουν δάνεια, έναντι ενός μέσου όρου 27% των ΜμΕ της ΕΕ.
- Για να καλύψουν τον κίνδυνο, οι τράπεζες ζητούν σχεδόν συστηματικά εγγύηση ακίνητης περιουσίας έτσι ώστε να παρέχουν επιπλέον χρηματοδότηση ή να διατηρήσουν την υφιστάμενη. Η υπάρχουσα αξία των εγγυήσεων μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων 4 ετών. Η εμπορική αξία της ακίνητης περιουσίας έχασε κατά μέσο όρο πάνω από 35%, από το 2008²⁹.
- Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ξεπερνούν το 35%³⁰ επί του τραπεζικού δανείου που εντάσσεται στο χαρτοφυλάκιο των ΜμΕ, και αναμένεται να αυξηθούν το 2014, ενώ πολλά

25. ΕΚΤ Νοέμβριος 2013, έρευνα για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση των ΜμΕ στο ευρώ

26. Τράπεζα της Ελλάδος, 29/04/2014 – Τραπεζικές πιστώσεις προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα: Μάρτιος 2014

27. Τράπεζα της Ελλάδος, 06/05/2014 – Επιτόκια στην Τράπεζα Παρακαταθηκών και Δανείων: Μάρτιος 2014

28. 2013 European Commission SBA greece_en.pdf

29. Τράπεζα της Ελλάδος- 20/05/2014 – Δείκτες τιμών των κατοικιών και των συναλλαγών οικιστικών ακινήτων

30. Τράπεζα δεδομένων

ενεργά δάνεια βρίσκονται υπό αναδιάρθρωση. Στο πλαίσιο αυτό, οι τράπεζες αποσκοπούν στην αποφυγή κινδύνου, και ένα σημαντικό μέρος των ΜμΕ αποκλείεται από την πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

→ Η ρευστότητα παραμένει ένα σημαντικό ζήτημα για τις τράπεζες αφού από τον Απρίλιο του 2014 συνεχίζουν να δανείζονται ένα σύνολο €62 δις³¹: 59 δις από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και €3 δις από την Επείγουσα Ενίσχυση Ρευστότητας της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι τραπεζικές καταθέσεις μειώθηκαν κατά €76,5 δις από το 2009, και ο τρέχον δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις είναι 134%³².

Στο πλαίσιο αυτό, η κύρια πηγή δημόσιας χρηματοδότησης παραμένουν τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ καθώς και οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις των ΜμΕ στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης, καινοτομίας ή εμπορικής/βιομηχανικής συνεργασίας (βλ. Γ.3.2.2 και Παράρτημα 3) Σε αυτό το στάδιο δεν υπάρχουν αρκετά κίνητρα για να ενισχυθεί μια διαρκής μακρόχρονη επένδυση μέσω ιδιωτικών εγχώριων και μη εγχώριων πηγών.

Γ.3.2.2 Δυσκολίες που προκύπτουν από τη χρήση των κοινοτικών κονδυλίων

Λόγω της δημοσιονομικής εξυγίανσης που βρίσκεται σε εξέλιξη, η δημόσια συνεισφορά από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη στήριξη των δραστηριοτήτων των ΜμΕ είναι επίσης πολύ περιορισμένη. Για την ανακούφιση της κατάστασης, από το 2008 οι ελληνικές αρχές εφάρμοσαν αρκετά μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής (Financial engineering instruments -FEI) για να στηρίξουν το δανεισμό μέσω εμπορικών τραπεζών σε συνεργασία με εθνικούς ή ευρωπαϊκούς ενδιαμέσους, όπως το Ελληνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ETEAN ΑΕ), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF). Ειδικότερα, δημιουργήθηκαν αρκετά νέα FEI τα τελευταία δύο χρόνια προκειμένου να απαντηθούν συγκεκριμένες ανάγκες που εκφράστηκαν από τις ΜμΕ κατά τη διάρκεια της κρίσης, καθώς και για να υποστηριχθεί η παροχή ρευστότητας από τις τράπεζες αλλά και να χρηματοδοτούνται τα κεφάλαια κίνησης. Ωστόσο, δεν αντιμετωπίστηκε επαρκώς η ανάγκη για περαιτέρω εγγυήσεις ώστε να μειωθεί η απαίτηση πρόσθετων εξασφαλίσεων.

Επιπροσθέτως, ενώ κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών σημειώθηκε σημαντική αύξηση στην απορρόφηση των FEI για τις ΜμΕ, με ποσοστό εκταμιεύσεων λιγότερο από 30% στα τέλη Απριλίου 2014³³, υπάρχει υψηλός ενδεχόμενος κίνδυνος να μη χρησιμοποιηθούν εξ ολοκλήρου τα υπόλοιπα κεφάλαια μέχρι το τέλος του 2015.

Σύμφωνα με την τελευταία ευρωπαϊκή αναφορά της SBA του 2013, το 34% των ελληνικών ΜμΕ δήλωσαν ότι υπήρξε επιδείνωση στην πρόσβαση δημόσιας χρηματοδοτικής στήριξης συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων, έναντι ενός μέσου όρου 22% για τις ΜμΕ της ΕΕ. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, η ελληνική κυβέρνηση επέδειξε ποσοστό κάτω του μέσου όρου της ΕΕ όσον αφορά στην κατανομή των κονδυλίων για τη στήριξη της ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας των ΜμΕ: διατέθηκε μόνο το 6.4% των περιφερειακών κονδυλίων της ΕΕ για την επιχειρηματικότητα και τις ΜμΕ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, έναντι ενός μέσου όρου 22% των χωρών της ΕΕ. Μόνο 0,7% των κονδυλίων EAFRD³⁴ διατέθηκε για τη δημιουργία και ανάπτυξη των επιχειρήσεων κατά την ίδια περίοδο, έναντι ενός μέσου όρου 12% των χωρών της ΕΕ.

31. Τράπεζα της Ελλάδος, Απρίλιος 2014, μηνιαία λογιστική κατάσταση

32. Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο δεικτών συγκυρίας, Απρίλιος 2014, <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/sdos201403-04.pdf>

33. Ελληνικό Υπουργείο Ανάπτυξης

34. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

Επιπλέον, τόσο οι τράπεζες όσο και οι ΜμΕ εκφράζουν συχνά παράπονα για τις διοικητικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τα FEI, και συγκεκριμένα για τις διαδικασίες αίτησης, υποβολής αναφορών παρακολούθησης και αξιολόγησης που απαιτούνται από ETEAN, EIB και EIF.

Επιπροσθέτως, στην κοινότητα των ΜμΕ υπάρχει έλλειψη γνώσης σχετικά με τις διάφορες δυνατότητες χρηματοδότησης. Οι εκπρόσωποι των ΜμΕ έχουν τονίσει επανειλημμένα την απουσία μιας κεντρικής πηγής πληροφόρησης για τα διαθέσιμα μέσα χρηματοδότησης. Ενώ είναι ευρέως αποδεκτό ότι το επίπεδο των πληροφοριών που διατίθενται είναι υψηλό σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά τα χρηματοδοτικά μέσα που διατίθενται άμεσα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι ελληνικοί σύνδεσμοι ΜμΕ και οι φορείς που διαχειρίζονται τα FEI αναφέρονται συχνά στο “κενό πληροφόρησης” που υπάρχει σε εθνικό επίπεδο.

Ακόμα, πολλοί επιχειρηματίες που τελικά καταφέρνουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, χρειάζονται καθοδήγηση και εκπαίδευση στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διάφορων μορφών χρηματοδότησης, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο θα παρουσιάσουν τα επενδυτικά τους σχέδια σε πιθανούς χρηματοδότες.

Όσον αφορά ειδικότερα τις δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω άλλων ταμείων της ΕΕ, δηλαδή πέρα από τα διαρθρωτικά ταμεία, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εθνικής οικονομίας παίζουν σημαντικό ρόλο. Πιο συγκεκριμένα, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από το μεγάλο αριθμό πολύ μικρών επιχειρήσεων και εμφανίζει τα χαμηλότερα σε μέσο όρο μεγέθη επιχειρήσεων στην ΕΕ. Σημαντικότερα ακόμα, η μεγάλη πλειοψηφία βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην εγχώρια ζήτηση και κατανάλωση. Αν και η οικονομία έχει ήδη αρχίσει να γίνεται πιο εξωστρεφής, η διαδικασία αυτή απαιτεί χρόνο και θα έπρεπε κανονικά να υποστηρίζεται από ένα υγιές επιχειρηματικό και οικονομικό περιβάλλον το οποίο θα λειτουργεί υπό κανονικές συνθήκες. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας συνεχίζουν στην παρούσα φάση να δυσχεραίνουν/εμποδίζουν την πρόσβαση των εταιρειών στα προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ. Αυτό συμβαίνει επειδή, πρώτον, ένα από τα τρία κριτήρια επιλεξιμότητας για τα προγράμματα αυτά είναι ο διακρατικός χαρακτήρας των έργων προς χρηματοδότηση. Γενικότερα, επειδή οι ελληνικές ΜμΕ δεν έχουν υιοθετήσει ακόμα μια πιο εξωστρεφή επιχειρηματική κουλτούρα, οι περισσότερες από αυτές δεν θα ήταν επιλέξιμες. Επιπλέον, τα υψηλά επίπεδα γραφειοκρατίας δημιουργούν πρόσθετες δυσκολίες για τις μικρές επιχειρήσεις, και τείνουν να ευνοούν μεγαλύτερες εταιρείες. Αυτό προστίθεται στη γενικότερη πεποίθηση ότι σε κάθε περίπτωση ευνοούνται οι μεγαλύτερες εταιρείες, όπως έχει ήδη επισημάνει το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Πολυεθνικών για τις διαδικασίες χρηματοδότησης του έβδομου προγράμματος πλαισίου (ΠΠ7), στην ανάλυση με τίτλο “EU Research Funding: Who’s to Benefit?” (“Χρηματοδότηση της έρευνας: Ποιος επωφελείται;”) Μπορεί επομένως να συναχθεί από τα παραπάνω ότι δεδομένου του χαμηλού μέσου όρου σχετικά με το μέγεθος των ΜμΕ στην Ελλάδα σε σύγκριση με εκείνες άλλων κρατών μελών της ΕΕ, η πρόσβαση των ελληνικών ΜμΕ στα προγράμματα άμεσης χρηματοδότησης γίνεται ακόμα δυσκολότερη.

Γ.3.2.3 Πρόσθετα εμπόδια στη χρηματοδότηση των ΜμΕ

Εκτός από την πιστωτική κρίση που απορρέει από τις επιδεινούμενες συνθήκες των εθνικών δανειστών, πολλές ΜμΕ είδαν την οικονομική και πιστοληπτική τους κατάσταση να υποβαθμίζεται εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και της συνολικής κατάστασης της ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με την τελευταία ευρωπαϊκή αναφορά³⁵ της SBA του 2013, διάφοροι παράγοντες συνέβαλαν στην υποβάθμιση αυτή τα τελευταία χρόνια, κυρίως όμως η μείωση των εσόδων και οι καθυστερήσεις στις πληρωμές αποτέλεσαν έναν κρίσιμο παράγοντα: κατά μέσο όρο το 2012

35. 2013 European Commission SBA greece_en.pdf

οι ελληνικές ΜμΕ χρειάστηκαν 104 ημέρες για να πληρωθούν από τους πελάτες τους, έναντι 52 ημερών σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (έλλειψη κατάλληλης εφαρμογής της οδηγίας για τις καθυστερήσεις πληρωμών) και έχασαν σε πληρωμές από τους πελάτες τους το ισοδύναμο του 5,9% του κύκλου εργασιών τους, έναντι 3,3% κατά μέσο όρο στις χώρες της ΕΕ.

Γ.3.3 Οι προτάσεις

Οι λύσεις που προτείνονται σχετίζονται με τα προβλήματα που αναλύονται ανωτέρω³⁶.

1. Εξασφάλιση καλύτερης παρακολούθησης και, ενδεχομένως, εξέταση **ανακατανομής των ευρωπαϊκών κονδυλίων** προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και η στήριξη των ΜμΕ³⁷.

2. **Καλύτερος σχεδιασμός των χρηματοοικονομικών μέσων** μέσω της χρήσης κονδυλίων από την προγραμματική περίοδο 2014-2020, συμπεριλαμβανομένου του συνδυασμού επιχορηγήσεων, δανείων, εγγυήσεων καθώς και μηχανισμών μικροχρηματοδότησης λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ΜμΕ που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της κρίσης. Τα νέα μέσα/εργαλεία θα πρέπει να αντιμετωπίζουν την ανάγκη ασφάλειας προκειμένου να εγγυώνται τα δάνεια που χορηγούνται από τις τράπεζες στις ΜμΕ, να εξασφαλίζουν στήριξη και μείωση των επιτοκίων ειδικά για την αναδιάρθρωση ή την αναχρηματοδότηση των ανοιγμάτων των υπάρχουσών ΜμΕ, τη στήριξη της ρευστότητας για τις τράπεζες, τη χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης, την αναχρηματοδότηση των πιστωτικών διευκολύνσεων, κλπ. Η ανανεούμενη φύση των χρηματοοικονομικών μέσων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ θα επιτρέψει στις ελληνικές αρχές να χρησιμοποιούν τις επιστροφές για την υποστήριξη των ΜμΕ χωρίς περιορισμούς κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο. Αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού των νέων μέσων, δεδομένου ότι δίνεται μια μακροπρόθεσμη προοπτική.

3. Πρόταση ενός **νομικού πλαισίου** αφιερωμένου στις επιχειρήσεις, συγκρίσιμου με το νομικό πλαίσιο που εγκρίθηκε για την **αναδιάρθρωση δανείων των ιδιωτών**.

4. **Κατάργηση** και απλοποίηση των **επικαλυπτόμενων** ή ανταγωνιστικών **προγραμμάτων** που δημιουργούν θεσμική και διοικητική σύγχυση.

5. **Μείωση του επιπέδου γραφειοκρατίας**, μέσω της απλοποίησης των διοικητικών διαδικασιών. Οι υπάρχουσες αλληλεπικαλύψεις και επαναλήψεις όσον αφορά τις διαδικασίες που ακολουθούνται για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων χρηματοδότησης που υποβάλλονται από τις ΜμΕ πρέπει να εξαλειφθούν, και οι επενδυτές θα πρέπει να ενημερώνονται τακτικά σχετικά με την πρόοδο των αιτήσεών τους. Ένα αποφασιστικό βήμα προς αυτή την

36. Ένας σημαντικός αριθμός αυτών των προτάσεων συμπεριλαμβάνονται στην αναφορά του Ιουλίου 2013, της Ομάδας εργασίας στη συνάντηση υψηλού επιπέδου με εκπροσώπους των ελληνικών τραπεζών και των ΜμΕ «Πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ στην Ελλάδα»

37. Ιδιαίτερα, οι ελληνικές αρχές πρέπει να εξετάσουν τη συμφωνία χρηματοδότησης για το Ταμείο Εγγυήσεων για τις ΜμΕ της ΕΤΕ με σκοπό την ενδεχόμενη αποδέσμευση 200 εκατ. ευρώ, εξασφαλίζοντας ότι η ΕΤΕ θα συνεχίσει τη μόχλευση των ήδη καταβληθέντων 300 εκατ., για να φτάσει τουλάχιστον 600 εκατ. από εκταμιεύσεις στις ΜμΕ μέχρι το τέλος του 2015. Πρέπει επίσης να εξετάσουν την αποδέσμευση των 80 εκατ. ευρώ από το σύνολο των 258 εκατ. ευρώ για το JESSICA, και 50 εκατ. ευρώ για το JEREMIE ICT στις περιφέρειες σύγκλισης που κινδυνεύουν να μην εκταμιευτούν πριν από το τέλος του 2015.. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, δεδομένου ότι μόνο 3,5 δις ευρώ των επιχορηγήσεων (από τον προϋπολογισμό 5,8 δις ευρώ των επιλεγέντων έργων) έχουν απορροφηθεί μέχρι στιγμής, η διαλογή των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ κρίνεται επείγουσα, και η συνάφεια όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση θα πρέπει να αξιολογείται ώστε να καταστεί δυνατή η αποδέσμευση των κονδυλίων για την FEI.

κατεύθυνση θα ήταν η εισαγωγή ενοποιημένων μηχανισμών και ηλεκτρονικών εργαλείων που θα χρησιμοποιούνται σε όλους τους τομείς από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (υπουργεία και διοικητικές αρχές, τράπεζες, επενδυτές). Όπως συμβαίνει ήδη στις περιπτώσεις επιχορηγήσεων, όλα τα υπόλοιπα αιτήματα των ΜΜΕ, είτε δάνεια είτε εγγυήσεις, πρέπει να τα διαχειρίζεται ένα ηλεκτρονικό εργαλείο διαχείρισης ροής.

6. Παράλληλα, πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή μία **διαφανής, σαφής, αποτελεσματική** και συνεχής **δομή διακυβέρνησης** για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και τη διανομή μέτρων οικονομικής στήριξης.

7. Βελτίωση της **πρόσβασης στην πληροφορία** σχετικά με όλα τα διαθέσιμα FEI ιδίως με την ενίσχυση της πύλης ESPA.gr, που είναι ήδη διαθέσιμη στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

8. Ανάπτυξη κάποιων συγκεκριμένων **δομών υποστήριξης**, (κέντρα πληροφόρησης με συμβούλους, προπονητές, επιχειρηματικούς «φύλακες Αγγέλους») προκειμένου να καθοδηγούνται οι επιχειρηματίες.

9. Διασφάλιση της **αποτελεσματικής λειτουργίας του Ιδρύματος για την Ανάπτυξη (επενδυτικό ταμείο IfG)** για την αποκατάσταση των ελλείψεων της χρηματοδότησης μέσω του παραδοσιακού τραπεζικού τομέα. Ειδικότερα, σύσταση του επενδυτικού ταμείου και λειτουργία των επιμέρους αμοιβαίων κεφαλαίων, κυρίως για τη χρηματοδότηση του χρέους και των ιδίων κεφαλαίων για τις ΜμΕ, με άμεση επιτάχυνση. Οι δραστηριότητες του IfG θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες για πρόσθετη ρευστότητα για δάνεια, συμπεριλαμβάνοντας την αναδιάρθρωση υπαρχόντων δανείων καθώς και την ανάγκη για τις μετοχές.

10. Δημιουργία καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων – υποδομών τα οποία ήδη λειτουργούν με επιτυχία σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες (π.χ. seed funding, crowd funding και p2p lending).

11. Όσον αφορά πιο συγκεκριμένα στη χρηματοδότηση μέσω κοινοτικών κονδυλίων, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι αφ' ενός ο μέσος όρος μεγέθους των ΜμΕ δεν μπορεί να αλλάξει σε εύλογο χρονικό διάστημα, και αφ' ετέρου η αύξηση της εξωστρέφειας των μικρών ελληνικών επιχειρήσεων μπορεί να αποτελέσει βραχυπρόθεσμο στόχο. Ως εκ τούτου προτείνονται οι ακόλουθες λύσεις:

α. Σταθερή δέσμευση από τους φορείς διαχείρισης των προγραμμάτων ότι θα δοθεί **προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις** κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων χρηματοδότησης.

β. Ενίσχυση της **ροής πληροφοριών από ευρωπαϊκό σε εθνικό επίπεδο**. Οι τελικοί δικαιούχοι των προγραμμάτων πρέπει να έχουν πρόσβαση στην απαραίτητη πληροφορία, η οποία δεν πρέπει να εμφανίζεται μόνο στις ιστοσελίδες των ευρωπαϊκών φορέων διαχείρισης. Για το σκοπό αυτό, όλα τα διαθέσιμα δεδομένα θα πρέπει να διοχετεύονται σε ένα ενιαίο σημείο (ιστοσελίδα) σε εθνικό επίπεδο, το οποίο σταδιακά θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για όλους τους δυνητικούς επενδυτές. Στη συνέχεια, η πληροφορία θα φιλτράρεται και θα κατευθύνεται περαιτέρω στα ενδιαφερόμενα μέρη με πιο στοχευμένο τρόπο, βάσει θεματικών και γεωγραφικών κριτηρίων.

γ. Δημιουργία νέας δομής με γνώμονα την περαιτέρω ενθάρρυνση της **συμμετοχής των ΜμΕ** στις ανωτέρω δράσεις και έργα, ή βελτίωση των υπαρχουσών δομών (π.χ. Enterprise Europe Network – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

Πίνακας αντιστοιχίας της ελληνικής αναπτυξιακής στρατηγικής, και των οριζόντιων πολιτικών και προτάσεων που σχετίζονται με τις ΜμΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ		ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΜμΕ	
#	Α. Οριζόντιες πολιτικές		Μέτρα πολιτικής
1.	Δημοσιονομική εξυγίανση	X	X
2.	Δημιουργία ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος και διευκόλυνση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	A.3.3.2.α	Παροχή κέντρων εξυπηρέτησης επιχειρήσεων σε πλήρη λειτουργία (“καταστήματα μιας στάσης”) για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρηματιών και δημοσίου τομέα
		A.3.3.2.β	Αναβάθμιση των κέντρων παροχής υπηρεσιών στις επιχειρήσεις ώστε να παρέχουν ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών και συμβουλών (δυνατότητες χρηματοδότησης, εξαγωγές, θέματα εσωτερικής αγοράς, φορολογίας) καθώς και καθοδήγηση για τους επιχειρηματίες
		A.3.3.3	Μεταρρύθμιση του νομικού και θεσμικού πλαισίου για την αδειοδότηση επενδύσεων και επιχειρήσεων.
		A.3.3.4	Άρση ασαφειών σχετικά με τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, και αναθεώρηση της εμπορικής πολεοδομίας
		A.3.3.5	Υιοθέτηση των συστάσεων του ΟΟΣΑ σχετικά με τη μείωση του διοικητικού φόρτου
		B.1.3.1	Βελτίωση συμβουλευτικών δομών υποστήριξης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις
		B.1.3.4	Υποστήριξη των δομών προκειμένου να στηριχτούν οι στρατηγικές δικτύωσης, συνέργειες και συνεργασίες.
		Γ.2.3.1	Πρωώθηση ηλεκτρονικών δομών, ιδίως της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.
		Γ.2.3.2	Πρωώθηση απευθείας εταιρικής δικτύωσης για επιχειρήσεις
3.	Εξάλειψη εμποδίων για την είσοδο στην αγορά – ενίσχυση ανταγωνισμού και ανταγωνιστικότητας	A.2.3.1	Μείωση της αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς του παράνομου εμπορίου μέσω αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες καθώς και στο δίκτυο πωλήσεων*
		A.2.3.2	Αποτελεσματικότεροι έλεγχοι στα τελωνεία με σαρωτές ακτινών Χ*
		A.2.3.4	Αναβάθμιση τοπικών αγορών ώστε να ανταγωνίζονται ισότιμα με τα πολυκαταστήματα
		A.2.3.5	Αυστηρότεροι έλεγχοι στη διαμόρφωση τιμών με έμφαση στις εντός ομίλου και τριγωνικές συναλλαγές στο σύνολο της οικονομίας
		A.2.3.6	Στενότερη εποπτεία της αγοράς για την αποφυγή ολιγοπωλιακών καταστάσεων. Ενδυνάμωση του ρόλου του ΗCC προκειμένου α) να ενισχυθεί η εποπτεία της αγοράς και υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ (τεστ ανταγωνιστικότητας), και β) να επεκταθεί η άρση των ρυθμιστικών εμποδίων για την είσοδο στις αγορές σε άλλες περιοχές, πέραν από αυτές που προσδιορίζονται στη μελέτη του ΟΟΣΑ.

4.	Αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας - ιδιωτικοποιήσεις	Γ.2.3.5	Έξυπνη ιδιωτικοποίηση και τοποθέτηση υγιών συνθηκών ανταγωνισμού για τα περιφερειακά αεροδρόμια
5.	Διευκόλυνση του διεθνούς εμπορίου - εξωστρέφεια	B.4.3.1	Άμεση λειτουργία της νέας επιχείρησης “Enterprise Greece», προώθηση και στήριξη των εξαγωγικών συνεργασιών των ελληνικών ΜμΕ
		B.4.3.2	Στήριξη εξαγωγικών δραστηριοτήτων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδότησης, όπως χρηματοδότηση του εμπορίου
		B.4.3.3	Περαιτέρω απλοποίηση των διαδικασιών μέσω εξορθολογισμού και ψηφιοποίησης των διαδικασιών
		B.4.3.4	Δημιουργία (μαζί με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ) μιας “εικονικής πύλης για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων” που θα περιλαμβάνει πληροφορίες για τις ΜμΕ που ενδιαφέρονται να διευρύνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από τα σύνορα της ΕΕ.
6.	Βελτίωση της φορολογικής πολιτικής	A.1.3.1	Σταθεροποίηση του οικονομικού - φορολογικού πλαισίου
		A.1.3.2	Μείωση φορολογικής επιβάρυνσης για τις ΜμΕ (ΦΠΑ, ειδικό φόρο κατανάλωσης και τοπικοί φόροι)
		A.1.3.3	Μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης ενέργειας
		A.1.3.4	Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού για τις παραγωγικές ΜμΕ, προσφέροντας έτσι μια εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης για επενδύσεις.
		A.1.3.5	Μείωση γραφειοκρατίας και απλούστευση των διαδικασιών για την εφαρμογή του νέου Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας και του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Καθιέρωση εναλλακτικών μεθόδων φορολόγησης για τη μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου των επιχειρήσεων
		A.1.3.6	Σωστή στελέχωση της φορολογικής διοίκησης, συχνότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι
		A.1.3.7	Επέκταση ορισμένων ευνοϊκότερων φορολογικών διατάξεων που ισχύουν για μεμονωμένες, προσωπικές και περιορισμένης ευθύνης εταιρείες ώστε να ισχύουν και για ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ)
		A.1.3.8	Επέκταση σε ορισμένες εμπορικές επιχειρήσεις της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις για τους αυτοαπασχολούμενους
7.	Αύξηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας και την ασφάλεια	B.1.3.3	Καθοδηγητικές δομές υποστήριξης για νέους επιχειρηματίες κατά την έναρξη της επιχείρησης.
8.	Έμφαση στην καινοτομία	B.2.3.1	Βελτίωση της αναπτυξιακής πολιτικής για την προώθηση συνεργατικών σχηματισμών (clusters) και επιχειρηματικών πάρκων
		B.2.3.2	Υποστηρικτικές δομές που θα συνδέουν μικρές επιχειρήσεις με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
		B.2.3.3	Στήριξη της δομής μεταφοράς γνώσης και των υπηρεσιών πληροφόρησης για τις ΜμΕ

9.	Αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης και βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες	A.3.3.1	Απλοποίηση διαδικασιών που σχετίζονται με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, σε κάθε υπουργείο.
		Γ.2.3.3	Πρώθηση πιστοποιημένων ηλεκτρονικών πληρωμών μεταξύ του δημόσιου τομέα και των επιχειρήσεων
10.	Επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο	B.1.3.2	Συμβουλευτικές δράσεις (μη-τυπική εκπαίδευση) για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδίως για τους νέους απόφοιτους τεχνικής εκπαίδευσης
		B.3.3.1	Ανάπτυξη απλών, συνοπτικών και περιεκτικών επαγγελματικών προφίλ για να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης
		B.3.3.2	Βελτίωση του νομικού και θεσμικού πλαισίου πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων
		B.3.3.3	Βελτίωση της εκπαίδευσης και της μάθησης στις επιχειρήσεις. Πρώθηση της σύνδεσης της πρακτικής άσκησης με μικρές επιχειρήσεις
		B.3.3.4	Δράσεις για τη βελτίωση και τη διευκόλυνση της διάδοσης της ηλεκτρονικής μάθησης και των ανοιχτών πηγών μάθησης
11.	Καταπολέμηση της διαφθοράς, ενίσχυση της αξιοπιστίας και της διαφάνειας	A.2.3.1	Μείωση της αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς του παράνομου εμπορίου μέσω αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες καθώς και στο δίκτυο πωλήσεων*
		A.2.3.2	Αποτελεσματικότεροι έλεγχοι στα τελωνεία με σαρωτές ακτινών Χ*
12.	Επιτάχυνση και βελτίωση του δικαστικού συστήματος	X	X
13.	Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής	Γ.1.3.1	Πάγωμα, κεφαλαιοποίηση και μετατροπή των οφειλών κοινωνικής ασφάλισης
		Γ.1.3.2	Επανεξέταση της κατάστασης των “σε κρίση” οφειλετών.
		Γ.1.3.3	Διεύρυνση της ασφαλιστικής βάσης και βελτίωση του νομικού πλαισίου, ιδίως ορισμένων κοινωνικών και εισοδηματικών περιορισμών
		Γ.1.3.4	Ελευθερία επιλογής χαμηλότερης ασφαλιστικής κατηγορίας
		Γ.1.3.5	Εφαρμογή της αρχής της καθολικής κάλυψης της υγείας για επαγγελματίες μετά τη λύση της επιχείρησής τους

Β. Πολιτικές χρηματοδότησης	Γ.3.3.1	Διασφάλιση καλύτερης καθοδήγησης και, ενδεχομένως, εξέταση ανακατανομής των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και να στηριχτούν οι ΜμΕ
	Γ.3.3.2	Καλύτερος σχεδιασμός χρηματοδοτικών μέσων μέσω της χρήσης των κονδυλίων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών των ΜμΕ. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ο ανανεούμενος χαρακτήρας των πόρων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία.
	Γ.3.3.3	Υιοθέτηση καλύτερου νομικού πλαισίου για την αναδιάρθρωση των δανείων των επιχειρήσεων
	Γ.3.3.4	Κατάργηση και απλοποίηση όλων των επικαλυπτόμενων ή ανταγωνιστικών προγραμμάτων
	Γ.3.3.5	Μείωση της γραφειοκρατίας με απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών
	Γ.3.3.6	Τοποθέτηση μιας διαφανούς, σαφούς, αποτελεσματικής και συνεχούς δομής διακυβέρνησης για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την κατανομή των μέτρων οικονομικής στήριξης
	Γ.3.3.7	Βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφορία σχετικά με όλα τα διαθέσιμα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής, ιδίως μέσω της βελτίωσης της πύλης ΕΣΠΑ.gr, ήδη διαθέσιμης στο Υπουργείο Ανάπτυξης
	Γ.3.3.8	Ανάπτυξη ορισμένων συγκεκριμένων δομών στήριξης (κέντρα πληροφόρησης με συμβούλους, προπονητές, επιχειρηματικούς «φύλακες-Αγγέλους») προκειμένου να καθοδηγούνται οι επιχειρηματίες
	Γ.3.3.9	Διασφάλιση της αποτελεσματικής δρομολόγησης του Ιδρύματος για την Ανάπτυξη (επενδυτικό ταμείο IfC), ιδίως τα παράθυρα χρέους και ιδίων κεφαλαίων
	Γ.3.3.10	Ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων χρηματοδότησης – υποδομές (π.χ. χρηματοδότηση αρχικής ώθησης (seed funding), διαδικτυακή μικροχρηματοδότηση (crowd funding), δάνεια μεταξύ ιδιωτών
	Γ.3.3.11α	Όσον αφορά τη χρηματοδότηση μέσω των κονδυλίων της ΕΕ, άμεσα διαθέσιμων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η πρόταση είναι να δοθεί προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων χρηματοδότησης
Γ.3.3.11β	Ενίσχυση της ροής των πληροφοριών από ευρωπαϊκό σε εθνικό επίπεδο	
Γ.3.3.11γ	Δημιουργία νέων ή στήριξη υπαρχουσών δομών (π.χ. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων) για την περαιτέρω ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των ΜμΕ	

Σημ: *πρόταση που καλύπτεται από δύο οριζόντιες πολιτικές: “Εξάλειψη εμποδίων για την είσοδο στην αγορά – ενίσχυση ανταγωνισμού και ανταγωνιστικότητας “ και “Καταπολέμηση της διαφθοράς και ενίσχυση της αξιοπιστίας και της διαφάνειας”

Παράρτημα 2

Κατάλογος διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ

Άμεση συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή άλλων ευρωπαϊκών οργανισμών

1. Ορίζοντας 2020
2. Ευφυής ενέργεια - Ευρώπη
3. COSME (πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ)
4. ICT πρόγραμμα υποστήριξης πολιτικής (ICT-PSP)
5. LIFE
6. ΕΥΡΗΚΑ

Στο πλαίσιο επιμερισμένης διαχείρισης

7. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF)
8. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ESF)
9. Ταμείο Συνοχής (CF)
10. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (EAFRD)
11. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (EMFF)
12. Προγράμματα και έργα διασυνοριακής συνεργασίας

Παράρτημα 3

Πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση μέσω των ευρωπαϊκών ταμείων και προγραμμάτων

Περιεχόμενα

1.	Τα εργαλεία: Δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλα Ευρωπαϊκά σώματα.	51
	A. Horizon 2020:.....	51
	B. Intelligent Energy Europe:	51
	Γ. COSME.....	51
	Δ. Πρόγραμμα υποστήριξης της πολιτικής για τις τεχνολογίες των επικοινωνιών και της πληροφορικής.....	52
	E. LIFE:.....	52
	ΣΤ. EUREKA	52
2.	Εργαλεία και δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης (Under Shared Management):	52
	A. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	52
	B. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).....	54
	Γ. Το Ταμείο Συνοχής (Cohesion Fund).....	55
	Δ. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)	56
	E. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Θάλασσα και την Αλιεία (ΕΤΘΑ)	57
	ΣΤ. Σχέδια με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων εκτός συνόρων	57
	Z. Η διακρατική συνεργασία στα πλαίσια των Επιχειρησιακών προγραμμάτων (OP's)	58

1. Τα εργαλεία: Δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλα Ευρωπαϊκά σώματα

A. Horizon 2020¹

Το πρόγραμμα Horizon 2020 είναι το νέο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία για τα έτη 2014-2020 με προϋπολογισμό €80 δισεκατομμυρίων. Οι πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για το πρόγραμμα Horizon 2020 δημοσιεύθηκαν στις 11 Δεκεμβρίου 2013. Οι κανόνες για την υποβολή και τα εργαλεία διαχείρισης των επιχορηγήσεων έχουν απλοποιηθεί και διευκολύνουν το έργο των συμμετεχόντων.

Το πρόγραμμα στηρίζει τις ΜμΕ χρηματοδοτώντας τομείς της έρευνας και της καινοτομίας. Επιπλέον στοχεύει στην ενίσχυση της διεθνούς ερευνητικής συνεργασίας της ΕΕ έτσι ώστε να υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για τη συμμετοχή τρίτων χωρών.

Μέρος του προγράμματος Horizon 2020, αποτελεί και το πρόγραμμα: The Research for the benefit of SMEs²:

Το πρόγραμμα ξεκίνησε στο πλαίσιο του FP7 και στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας της καινοτομίας των ΜμΕ στην Ευρώπη και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη των προϊόντων νέας τεχνολογίας. Το πρόγραμμα βοηθά τις ΜμΕ στην έρευνα και την αύξηση των ερευνητικών προσπαθειών γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ έρευνας και καινοτομίας.

Οι χρηματοδοτούμενες δράσεις για τις ΜμΕ στοχεύουν στην στήριξη των ΜμΕ για την ανάθεση σε τρίτους των ερευνητικών δραστηριοτήτων (παροχή βοήθειας στις ΜμΕ και τις ενώσεις των ΜμΕ να αναθέτουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα). Επιπλέον στοχεύουν στην ανάπτυξη και τον συντονισμό υποστήριξης προς τις ΜμΕ σε εθνικό επίπεδο (ενίσχυση της εναρμόνισης των στόχων και των μεθόδων αξιολόγησης των εθνικών και περιφερειακών ερευνητικών προγραμμάτων προς όφελος των ΜμΕ).

B. Intelligent Energy Europe³

Η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Ευφυής Ενέργεια - Ευρώπη (IEE) είναι διαθέσιμη για τους διάφορους τύπους των ενεργειών που προάγουν τις προσπάθειες της ΕΕ προς την καθαρή και βιώσιμη ενέργεια. Οι κύριοι τομείς που καλύπτονται είναι η ενεργειακή απόδοση, οι νέες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενέργεια στις μεταφορές. Κάθε ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων θέτει τους δικούς της τομείς προτεραιότητας για τη χρηματοδότηση.

Γ. COSME⁴

Το πρόγραμμα COSME είναι το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) που τρέχει για το 2014-2020 με προγραμματισμένο προϋπολογισμό τα €2,3 δις. Το πρόγραμμα COSME θα υποστηρίξει τις ΜμΕ στις ακόλουθες ζώνες:

- Βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ)
- Πρόσβαση στις αγορές
- Στήριξη των επιχειρηματιών
- Πιο ευνοϊκές συνθήκες για τη δημιουργία επιχειρήσεων και την ανάπτυξη

1. <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

2. http://ec.europa.eu/rea/funding_opportunities/sme/index_en.htm

3. http://ec.europa.eu/energy/intelligent/about/funding-areas/index_en.htm

4. http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm

Δ. Πρόγραμμα υποστήριξης της πολιτικής για τις τεχνολογίες των επικοινωνιών και της πληροφορικής⁵

Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην τόνωση της ευρύτερης αποδοχής των καινοτόμων υπηρεσιών που βασίζονται στις ICT και την αξιοποίηση του ψηφιακού περιεχομένου σε όλη την Ευρώπη από τους πολίτες, τις κυβερνήσεις και τις επιχειρήσεις, ιδίως τις ΜμΕ.

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην υιοθέτηση των ICT σε τομείς δημοσίου συμφέροντος.

Το πρόγραμμα γενικότερα συμβάλλει στη δημιουργία ενός καλύτερου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη υπηρεσιών που βασίζονται στις ICT και στην υπερπήδηση εμποδίων όπως η έλλειψη διαλειτουργικότητας και ο κατακερματισμός της αγοράς.

Η Χρηματοδότηση προορίζεται κυρίως σε πιλοτικές δράσεις, με τη συμμετοχή τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών οργανισμών σε τομείς όπως:

ICT για την υγεία, τις Ψηφιακές Βιβλιοθήκες, τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και την εξέλιξη του Διαδικτύου.

Οι δράσεις δικτύωσης για την ανταλλαγή εμπειριών και την προετοιμασία της ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων με βάση τις ICT υποστηρίζονται επίσης.

E. LIFE⁶

Το πρόγραμμα LIFE αποτελεί χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για το περιβάλλον. Ο γενικός στόχος του LIFE είναι να συμβάλει στην εφαρμογή, την ενημέρωση και την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της ΕΕ μέσω της συγχρηματοδότησης πιλοτικών έργων. Το πρόγραμμα LIFE θα συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στην επίτευξη των σκοπών και στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020, το πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον καθώς και άλλες σχετικές στρατηγικές.

ΣΤ. EUREKA⁷

Το πρόγραμμα αναμένεται να αναδιοργανωθεί σύμφωνα με την Ευρώπη 2020 τις προσεχείς ημέρες.

2. Εργαλεία και δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων της ΕΕ που χορηγούνται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης (Under Shared Management)

Η περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε χρηματοδοτείται από τρία κύρια ταμεία, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ).

A. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Το ΕΤΠΑ υποστηρίζει την ανάπτυξη και την διαρθρωτική προσαρμογή των περιφερειακών οικονομιών, συμπεριλαμβανομένης και της ανασυγκρότησης βιομηχανικών περιφερειών. Ο

5. http://ec.europa.eu/cip/ict-psp/index_en.htm

6. <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm>

7. <http://www.eurekanetwork.org/>

προϋπολογισμός για την περίοδο 2007-2013 ήταν €201 δισεκατομμύρια από το συνολικό προϋπολογισμό €347 δισ., που αντιπροσωπεύει το 58% της συνολικής χρηματοδότησης στα διαρθρωτικά ταμεία.

Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, το ΕΤΠΑ συμβάλλει σε όλους τους θεματικούς στόχους, δημιουργώντας παράλληλα και μια σειρά από επενδύσεις (priorities⁴).

Στο πλαίσιο των ΜμΕ και των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα, οι ακόλουθοι θεματικοί στόχοι παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
2. Βελτίωση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας των πληροφοριών και των επικοινωνιών Τεχνολογίας της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ.
4. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
5. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.

Το πεδίο εφαρμογής της στήριξης περιλαμβάνει:

- Παραγωγικές επενδύσεις, οι οποίες συμβάλλουν στην δημιουργία και τη διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, μέσω της άμεσης ενίσχυσης επενδύσεων σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).
- Ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού μέσω της υποστήριξης της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, την έρευνα και την καινοτομία.

Συγκεκριμένα, τι μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ;

- Οι υποδομές έρευνας και καινοτομίας (R&I) των επιχειρήσεων και οι επενδύσεις στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, μεταφοράς τεχνολογίας, κοινωνικής καινοτομίας καθώς και δικτύωσης και διάχυσης τεχνολογιών.
- Η ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών τεχνολογίας όπως E-commerce, ICT, υπηρεσίες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.
- Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, η οικονομική εκμετάλλευση νέων ιδεών, η δημιουργία νέων επιχειρήσεων, τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα για τις ΜμΕ, ιδίως για τη διεθνοποίηση.
- Η Χρήση της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜμΕ.
- Η επενδυτική στήριξη για την αυτό-απασχόληση και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- Υποστήριξη για φυσική και οικονομική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών και αγροτικών κοινοτήτων καθώς και υποστήριξη για κοινωνικές επιχειρήσεις.

Ένα σημαντικό πρόγραμμα που προσφέρεται από το Ε.Τ.Π.Α είναι το πρόγραμμα Jeremie:

Το πρόγραμμα είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που αναπτύχθηκε από κοινού με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Προωθεί τη χρήση των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση μέσω παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων.⁸

8. http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/jeremie_el.cfm#1

B. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) στοχεύει στη μείωση των διαφορών στην ευημερία και το βιοτικό επίπεδο μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός του είναι η προώθηση της απασχόλησης στην ΕΕ βοηθώντας τα κράτη μέλη να ενισχύσουν το εργατικό δυναμικό καθώς και τις εταιρείες να είναι καλύτερα προετοιμασμένες για να αντιμετωπίσουν τις νέες, παγκόσμιες προκλήσεις. Ο Προϋπολογισμός του ΕΚΤ κατά την περίοδο (2007 - 2013) ήταν €76 δισεκατομμύρια.

Το ΕΚΤ υποστηρίζει το σχεδιασμό μιας πιο παραγωγικής οργάνωσης της εργασίας, καθώς και τις στρατηγικές δια βίου μάθησης. Το Ταμείο προωθεί επίσης την πρόσβαση στην απασχόληση για ειδικές ομάδες που αναζητούν εργασία (άνεργοι, γυναίκες, μετανάστες) ευνοώντας έτσι την κοινωνική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων και την καταπολέμηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας. Στοχεύει στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της μεταρρύθμισης εκπαιδευτικών συστημάτων και στη δημιουργία δικτύωσης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Όλες οι περιφέρειες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους πόρους του ΕΚΤ. Ωστόσο, η μεγαλύτερη κατανομή πηγαίνει σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, το ΕΚΤ θα στοχεύει σε τέσσερις θεματικές.

Οι τρεις πρώτες συνδέονται άμεσα με τις ΜμΕ και τις πολιτικές για την επιχειρηματικότητα:

- Στόχος Νο 8: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- Στόχος Νο 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.
- Στόχος Νο 10: Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και την δια βίου μάθηση.
- Στόχος Νο 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

Οι εταιρικές σχέσεις πρόκειται να ενισχυθούν ενώ οι κοινωνικοί εταίροι και οι ΜΚΟ θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στις επενδύσεις του ΕΚΤ. Θα υπάρξει ένα αυξημένο ποσοστό συγχρηματοδότησης για ειδικούς άξονες προτεραιότητας που θα ενθαρρύνει επιπλέον την κοινωνική καινοτομία και τις διακρατικές συνεργασίες. Όσον αφορά το ΕΤΠΑ, η χρήση των χρηματοοικονομικών μέσων θα αυξηθεί σημαντικά.

Τι μπορεί να στηρίξει το ΕΚΤ;

- Τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης, κινητικότητα της εργασίας, βιώσιμη ένταξη των νέων ανθρώπων, επιχειρηματικότητα και επιχειρηματική δημιουργία (επιχορηγήσεις, δάνεια), προσαρμογή των εργαζομένων των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην ισότητα των φύλων, διακρατική κινητικότητα εργασίας.
- Ενέργειες μείωσης του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ίσης πρόσβασης σε μια ποιοτική και αποτελεσματική εκπαίδευση. Ειδική μέριμνα στην δια βίου μάθηση.
- Ένταξη και καταπολέμηση των διακρίσεων, ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινοτικής ηγεσίας και της τοπικής ανάπτυξης στρατηγικών.
- Ανάπτυξη ικανοτήτων για φορείς που παρέχουν την απασχόληση, την εκπαίδευση και την κοινωνική πολιτική.

Γ. Το Ταμείο Συνοχής (Cohesion Fund)

Το Ταμείο Συνοχής συμβάλλει στο να διατηρηθούν τα κράτη - μέλη των οποίων το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) είναι κάτω από το 90% του κοινωνικού μέσου όρου. Κατά την τρέχουσα περίοδο τα 12 νέα κράτη μέλη, η Πορτογαλία και η Ελλάδα είναι επιλέξιμα. Η κεντρική διανομή και διαχείριση των κρατών μελών από το Ταμείο Συνοχής πράττεται σε κρατικό επίπεδο. Έχει προϋπολογισμό ύψους €70 δισ. Χρηματοδοτεί τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών καθώς και έργα στον τομέα του περιβάλλοντος, της ενέργειας και των μεταφορών (ενεργειακή απόδοση, χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ανάπτυξη των σιδηροδρομικών μεταφορών, ενίσχυση δημοσίων μεταφορών).

Το ταμείο αυτό έχει μικρότερη σημασία για την επιχειρηματικότητα και τις πολιτικές για τις ΜμΕ, διότι κυρίως δημιουργεί οικονομικές υποδομές.

Αν και δεν αποτελεί μέρος της πολιτικής για τη συνοχή, τα δύο ακόλουθα κεφάλαια (Δ, Ε) ανήκουν στο λεγόμενο «CSF funds» και μπορούν να προσφέρουν ενδιαφέρουσες ευκαιρίες για την ανάπτυξη έργων στον τομέα των ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα στις αγροτικές και τις θαλάσσιες περιφέρειες.

Δ. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)

Το ταμείο Χρηματοδοτεί τα αγροτικά αναπτυξιακά προγράμματα των κρατών μελών.

Η δομή του στηρίζεται σε 4 άξονες:

- Την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας.
- Την προστασία του περιβάλλοντος και των δασικών εκτάσεων.
- Την βελτίωση της ποιότητας ζωής και την διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.
- Ηγέτης (Leader), δηλαδή μια μεθοδολογία που συστήνει πιθανές χρηματοδοτήσεις που βασίζονται σε τοπικό επίπεδο για την αγροτική ανάπτυξη.

Συνολικά, η στήριξη του ΕΓΤΑΑ για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε €96,2 δισ. ευρώ. Διοικείται από τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. Το ΕΓΤΑΑ προσφέρει ένα ευρύ φάσμα δυνατότητας χρηματοδότησης για τους επιχειρηματίες και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παρέμβασης. Αυτό περιλαμβάνει μέτρα για την υιοθέτηση των διαρθρωτικών αλλαγών και του αυξημένου ανταγωνισμού στις παγκοσμιοποιημένες αγορές τροφίμων, τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και των πολύτιμων τοπίων, την αειφόρο διαχείριση των υδάτων, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τις επενδύσεις και καινοτομίες στην αγροτική οικονομία.

Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο κανονισμός περιλαμβάνει νέους κανόνες σχετικά με την προετοιμασία, έγκριση και αναθεώρηση των προγραμμάτων που ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τους ισχύοντες κανόνες, και ανοίγουν τη δυνατότητα για υπο - προγράμματα (π.χ. νέους αγρότες, μικρομεσαίους αγρότες, ορεινές περιοχές κ.λπ.) που θα επωφεληθούν από μια υψηλότερη ενίσχυση.

Ε. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Θάλασσα και την Αλιεία (ΕΤΘΑ)⁹

Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή δημιούργησε ένα νέο ταμείο που αντικατέστησε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ).

Σκοπός του είναι η στήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Οι στόχοι αυτοί για τη στήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής δομούνται σε 5 προτεραιότητες:

- Μέτρα για την υιοθέτηση του αλιευτικού στόλου της ΕΕ
- Υδατοκαλλιέργεια, αλιεία εσωτερικών υδάτων, μεταποίηση και εμπορία
- Συλλογική δράση
- Την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών
- Τεχνική βοήθεια

Το ΕΤΘΑ διαθέτει προϋπολογισμό €4,3 δισ. ευρώ για το 2007-2013. Διοικείται από τη Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας (DG MARE). Η χρηματοδότηση είναι διαθέσιμη για όλους τους τομείς της βιομηχανίας. Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στα κράτη μέλη που η αλιεία έχει πληγεί περισσότερο από τις πρόσφατες αλλαγές στη βιομηχανία.

Οι ακόλουθες προτεραιότητες μπορεί να παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις ΜμΕ και των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα: Δημιουργία κερδών από την αλιεία, στήριξη της αλιείας μικρής κλίμακας, ανάπτυξη της βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας και βελτίωση επιστημονικής γνώσης.

ΣΤ. Σχέδια με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων εκτός συνόρων

Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία

Στοχεύει στην άρση των φυσικών, διοικητικών και ρυθμιστικών εμποδίων και στη μείωση του «φαινομένου των συνόρων» μεταξύ των περιοχών και των περιφερειών, ώστε να καταστεί δυνατή η κοινή αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Ο συνολικός προϋπολογισμός του είναι επί του παρόντος €8 δισ. Στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο ρόλος της εδαφικής συνεργασίας στην προώθηση της εδαφικής συνοχής έχει αναγνωριστεί περαιτέρω.

Οι τρεις άξονες της συνεργασίας:

- Η Διασυνοριακή συνεργασία (INTERREG A) είναι η συνεργασία μεταξύ γειτονικών περιοχών στα σύνορα και η προώθηση μιας ολοκληρωμένης περιφερειακής ανάπτυξης. Η INTERREG A αφορά μακράν το μεγαλύτερο σκέλος όσον αφορά τον προϋπολογισμό και τον αριθμό των προγραμμάτων. Η INTERREG A υποστηρίζει τη δημιουργία διασυνοριακών συσπειρώσεων καθώς και τριμερή συμπλέγματα (Clusters) τα οποία συγχρηματοδοτούνται. Επιπλέον υποστηρίζει την έρευνα και την ανάπτυξη (R&D) καθώς και τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων μέσω των διασυνοριακών συνεργασιών και της χρηματοδότησης.
- Η Διακρατική συνεργασία (INTERREG B) περιλαμβάνει μη όμορες περιφέρειες από διαφορετικές χώρες που συνεργάζονται, επειδή βιώνουν κοινά ή παρόμοια προβλήματα.

Τι σημαίνει αυτό για τις ΜμΕ και τους πιθανούς επιχειρηματίες;

Η INTERREG B διευκολύνει την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη με την προώθηση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας μέσω του προγράμματος Eval-Inno. Επιπλέον, ενθαρρύνει τα ηλεκτρονικά εργαστήρια και την επιχειρηματική δημιουργικότητα με το πρόγραμμα CREA NET 2.0, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα South West Europe.

→ Η Διαπεριφερειακή συνεργασία (INTERREG C) σχεδιάστηκε για να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέσων περιφερειακής ανάπτυξης μέσω ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών ευρείας κλίμακας (δίκτυα). Αν και είναι το μικρότερο πρόγραμμα από την άποψη του προϋπολογισμού, καλύπτει όλες τις περιφέρειες της ΕΕ.

Πώς η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών (BEST PRACTICES) βελτιώνει το επιχειρηματικό περιβάλλον;

Η INTERREG C επιτρέπει την ανταλλαγή των εμπειριών και την εκμάθηση της επιχειρηματικότητας στην εκπαίδευση προκειμένου να μοιραστεί σε όλη την Ευρώπη μέσω του προγράμματος YES για τη νεανική επιχειρηματικότητα. Προάγει επίσης την μεταφορά των επιτυχημένων πρωτοβουλιών για την στήριξη των επιχειρήσεων, όπως τα 4 +1 model που δημιουργήθηκαν από το κέντρο Kompass for Business Startups στη Φρανκφούρτη και εντός του πλαισίου του έργου ENTREDI.

Z. Η διακρατική συνεργασία στα πλαίσια των Επιχειρησιακών προγραμμάτων (OP's)

Η διαπεριφερειακή συνεργασία μπορεί επίσης να συμπεριληφθεί στα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ είτε χρησιμοποιώντας μια οριζόντια προσέγγιση (που επιτρέπει τη διαπεριφερειακή συνεργασία σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τα επιχειρησιακά προγράμματα) είτε με έναν ειδικό άξονα προτεραιότητας (παροχές για τη διαπεριφερειακή συνεργασία σε μια συγκεκριμένη περιοχή). Συμπεριλαμβάνοντας τα επιχειρησιακά προγράμματα στην διαπεριφερειακή συνεργασία προστίθεται αυξημένη ευελιξία αφού οι φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων (project holders) δεν χρειάζεται να περιμένουν για τη δημοσίευση ενός προγράμματος INTERREG για να υποβάλουν αίτηση και έχουν περισσότερα περιθώρια ελιγμών κατά την επιλογή των εταίρων τους. Η ανταλλαγή των εμπειριών που ξεκίνησε στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG C πρόκειται να μεταφερθεί στα λειτουργικά προγράμματα στο πλαίσιο του σκοπού της επένδυσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Τι είδους διαπεριφερειακά έργα μπορούν να ενσωματωθούν σε ένα λειτουργικό πρόγραμμα ΕΠ;

Η περιοχή Limousin (F) περιέλαβε πέντε στρατηγικές προτεραιότητες στα λειτουργικά της προγράμματα, η πέμπτη είναι η διευκόλυνση της διαπεριφερειακής και διεθνούς συνεργασίας. Συγκεκριμένα η περιοχή εστίασε τις προσπάθειές της για την ανταλλαγή των εμπειριών, την ανάπτυξη των υφιστάμενων διεθνών δικτύων, και τη συνέχεια των δράσεων που αναλήφθηκαν, προκειμένου να τονωθεί η διάδοση και η κυριότητα των βέλτιστων πρακτικών.

Στο πλαίσιο αυτό, το έργο RUR@CT είναι ένα παράδειγμα της διαπεριφερειακής συνεργασίας που κινήθηκε βάσει σχεδίου του INTERREG C και αποσκοπεί στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Σήμερα το συγκεκριμένο έργο χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ.

Τα Επιχειρησιακά προγράμματα είναι πολυετή προγράμματα που έχουν συμφωνηθεί σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο, που στη συνέχεια γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα προγράμματα αυτά καθορίζουν τις προτεραιότητες για την χρηματοδό-

τηση για τον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής ή της περιοχής καθώς και το ποσό της χρηματικής ενίσχυσης από τα διάφορα χρηματοδοτικά μέσα που θα διατεθούν. Τα ΕΠ είναι είτε θεματικά είτε περιφερειακά και υλοποιούνται μέσα από ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Στους οργανισμούς αυτούς συμπεριλαμβάνονται εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και εθελοντικός τομέας, διάφορες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις για τις επιχειρήσεις, όπως τα διάφορα Επιμελητήρια καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι.

Στην περίοδο 2014-2020 προβλέπεται η υποχρέωση για όλα τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τα διαρθρωτικά ταμεία και τους πόρους τους για τις ΜμΕ. Αυτή είναι μια πραγματική ευκαιρία για τις ΜμΕ.

Ποιοι μπορούν να κάνουν αίτηση στα ΕΠ;

Ανάλογα με το εκάστοτε ΕΠ, αυτό μπορεί να απευθύνεται είτε σε συγκεκριμένους φορείς (π.χ. πανεπιστήμια) ή σε μια σύμπραξη αρκετών φορέων (διάφορα Επιμελητήρια, επαγγελματικές οργανώσεις, δημόσιους φορείς κλπ).

Τα κονδύλια που διατίθενται σε όλη την Ευρώπη ενδέχεται να διαφέρουν λόγω διαφόρων κοινωνικό-οικονομικών παραγόντων. Το ποσό που θα αποδοθεί σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο σε ένα έργο εξαρτάται από την συνολική κατανομή του Ταμείου για την περιοχή /χώρα και το ποσοστό συγχρηματοδότησης.

Σύμφωνα με την αρχή της συγχρηματοδότησης, η επιδότηση δεν μπορεί να καταβληθεί εξ ολοκλήρου από τα ευρωπαϊκά ταμεία, αλλά μπορεί να ποικίλλει μεταξύ 50% και 85% του συνολικού κόστους της παρέμβασης. Το ποσοστό συγχρηματοδότησης εξαρτάται από την κατηγορία που ανήκει μια περιοχή (περισσότερο ανεπτυγμένη περιφέρεια, ενδιάμεση περιοχή, λιγότερο ανεπτυγμένη κλπ).

Παράρτημα 4

Οι 12 Προτάσεις που οι Κοινωνικοί εταίροι θεωρούν πιο σημαντικές

A/A	ΠΡΟΤΑΣΗ
1.	Μεταρρύθμιση του νομικού και θεσμικού πλαισίου για την αδειοδότηση επενδύσεων και επιχειρήσεων.
2.	Περαιτέρω απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών μέσω εξορθολογισμού και ψηφιοποίησης των διαδικασιών.
3.	Μείωση φορολογικής επιβάρυνσης για τις ΜμΕ (ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης και τοπικοί φόροι) και μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης ενέργειας.
4.	Προώθηση πιστοποιημένων ηλεκτρονικών πληρωμών μεταξύ του δημόσιου τομέα και των επιχειρήσεων.
5.	Στενότερη εποπτεία της αγοράς για την αποφυγή ολιγοπωλιακών καταστάσεων και μείωση της αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς του παράνομου εμπορίου μέσω αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες καθώς και στο δίκτυο πωλήσεων.
6.	Όσον αφορά τη χρηματοδότηση μέσω των κονδυλίων της ΕΕ, άμεσα διαθέσιμα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η πρόταση είναι να δοθεί προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων χρηματοδότησης.
7.	Διασφάλιση της αποτελεσματικής δρομολόγησης του Ιδρύματος για την Ανάπτυξη (επενδυτικό ταμείο IfC), ιδίως τα παράθυρα χρέους και ιδίων κεφαλαίων.
8.	Καλύτερος σχεδιασμός χρηματοδοτικών μέσων μέσω της χρήσης των κονδυλίων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών των ΜμΕ.
9.	Στήριξη εξαγωγικών δραστηριοτήτων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδότησης.
10.	Βελτίωση της αναπτυξιακής πολιτικής για την προώθηση συνεργατικών σχηματισμών (cluster) και επιχειρηματικών πάρκων.
11.	Βελτίωση του νομικού και θεσμικού πλαισίου πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων.
12.	Έλευθερία επιλογής χαμηλότερης ασφαλιστικής κατηγορίας στον ΟΑΕΕ.

Παράρτημα 5

Προτάσεις του ΣΕΤΕ για τη δημιουργία μιας εθνικής στρατηγικής για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Εθνική Στρατηγική		Προτάσεις που αφορούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
Οριζόντιες Πολιτικές		Μέτρα πολιτικής
1. Υποδομές - Διαδικασίες	1.1	Τροποποίηση νομοθεσίας για την ευκολότερη δημιουργία τουριστικών λιμένων.
	1.2	Ήδη σήμερα ο ΣΕΤΕ καλύπτει πλήρως το κόστος υπαλλήλων σε 3 χώρες (Ρωσία, Ουκρανία, Ινδία) στα Προξενεία των πόλεων Μόσχα, Πετρούπολη, Οδησσός, Μαριούπολη, Κίεβο, Μουμπάϊ για την επίσηυση έκδοσης visa Schengen προς τουρίστες. Η πρωτοβουλία αυτή θα συνεχιστεί. Παρόλα αυτά πιστεύουμε ότι το ελληνικό κράτος πρέπει να προσλάβει υπαλλήλους για την επίσηυση έκδοσης visa, και να προχωρήσει στην έκδοση πολλαπλής ηλεκτρονικής άδειας εισόδου (multiple electronic visa).
	1.3	Τροποποίηση του Ν. 4002/2011 σχετικά με επέκταση τουριστικής κατοικίας.
	1.4	Το ΦΠΑ της εστίασης να μείνει στο 13% ή να μειωθεί, καθότι όποια αύξησή του θα επιβαρύνει τις επιχειρήσεις.
	1.5	Αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων με αλλαγή –διεύρυνση ωραρίου, περισσότερα αυτόματα μηχανήματα εισιτηρίων, ηλεκτρονική ξενάγηση σε όλα τα μουσεία & αρχαιολογικούς χώρους.
	1.6	«Κοινωνικό συμβόλαιο» μεταξύ όλων των κοινωνικών εταίρων και Κράτους για την μη διακοπή της απρόσκοπτης λειτουργίας της αλυσίδας τουριστικών υπηρεσιών μεταξύ Απριλίου-Οκτωβρίου κάθε έτος, δηλαδή αεροδρομίων, αεροπορικών εταιρειών, λεωφορείων, τρένων, πλοίων, ταξί, μετρό, ξενοδοχείων, τουριστικών πρακτόρων, μουσείων, αρχαιολογικών χώρων.
2. Αναπτυξιακός Νόμος	2.1	Στο καθεστώς επιδότησης θα πρέπει να υπαχθούν όλες οι περιοχές της χώρας για επενδύσεις ποιοτικής αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού όλων των κατηγοριών καταλυμάτων (ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων) αλλά και επενδύσεις σε ειδικές μορφές τουρισμού και ως συμπλήρωμα υπάρχουσών εγκαταστάσεων. Επίσης, θα πρέπει να υπαχθούν οι αναβαθμίσεις και ο εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών τουριστικών σκαφών πάσης φύσεως, των τουριστικών λιμένων και μαρινών, των τουριστικών λεωφορείων, καθώς επίσης, και των λειτουργικών υποδομών των άλλων τουριστικών κλάδων (αεροπορικές και ακτοπλοϊκές εταιρείες, εταιρείες επίγειας εξυπηρέτησης αεροπλάνων, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων, γραφεία διοργάνωσης εκθέσεων και συνεδρίων κλπ). Δεν πρέπει να υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί μεταξύ του χρόνου της προηγούμενης επένδυσης ανακαίνισης και της νέας, με δεδομένες τις σημερινές ανάγκες διαρκούς αναβάθμισης των τουριστικών εργαλείων, υπό την προϋπόθεση υποβολής και έγκρισης συγκροτημένων επιχειρησιακών σχεδίων αναβάθμισης και ασφαλώς υπό την εγγύηση σωστών και συγκροτημένων ελέγχων και κατά τη διαδικασία υποβολής, αλλά και κατά τη διαδικασία υλοποίησης των προτάσεων.

	2.2	Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στις επιδοτήσεις, χωρίς να παραγνωρίζεται και η σημασία των φοροαπαλλαγών, που πρέπει να είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για όσες εταιρείες παρουσιάζουν ακόμη κερδοφορία, τροποποιώντας τον κανόνα 651 της ΕΕ σχετικά με τα κίνητρα περιφερειακής χρηματοδότησης καθώς στην παρούσα μορφή του αποθαρρύνει εντελώς τις επενδύσεις.
	2.3	Πρέπει να καταργηθούν οι επιτροπές αξιολόγησης και οι αρμοδιότητες να μεταφερθούν στις τράπεζες που θα χρηματοδοτούν την επένδυση, υπό την προϋπόθεση σχηματισμού από αυτές ειδικών επιτελείων αξιολόγησης τουριστικών επενδύσεων. Η τράπεζα δανείζει τα χρήματά της, επομένως αναλαμβάνει και αντίστοιχο ρίσκο. Με την έννοια αυτή έχει απόλυτο συμφέρον να αποφασίζει με καθαρά αξιοκρατικά κριτήρια.
	2.4	Το ποσοστό της απαιτούμενης ίδιας συμμετοχής πρέπει να καθορίζεται μόνο με τραπεζικά κριτήρια και όχι από τον αναπτυξιακό νόμο. Ο νέος αναπτυξιακός να καθορίζει μόνο τα ποσοστά επιχορήγησης, τις φοροαπαλλαγές ή τυχόν άλλα κίνητρα. Έτσι θα αποφεύγονται και οι εικονικές αυξήσεις και υπερτιμολογήσεις.
	2.5	Βασικά κριτήρια αξιολόγησης πρέπει να είναι:
	2.5.1	Κεφαλαιακή βάση επιχείρησης, εμπειρία, επιτυχημένη παρουσία στον τομέα.
	2.5.2	Αύξηση θέσεων εργασίας.
	2.5.3	Συμβολή στην περιφερειακή ανάπτυξη.
	2.5.4	Ύψος επένδυσης.
	2.5.5	Εισαγωγή μέρους των κεφαλαίων.
	2.5.6	Περιορισμός ενεργειακού κόστους και αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας.
	2.5.7	Αξιοποίηση υφιστάμενων φυσικών πόρων ή/και συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής.
	2.6	Να γίνει ειδική πρόβλεψη για τον ιατρικό τουρισμό εντός των ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, σύμφωνα με προδιαγραφές που θα εκδώσει ο ΕΟΤ και το Υπουργείο Υγείας.
	2.7	Να υπάρξει μεταβατική περίοδος 2 ετών επέκτασης του χρόνου υλοποίησης των τουριστικών επενδύσεων που έχουν ήδη ενταχθεί και δεν έχει ολοκληρωθεί η υλοποίησή τους
	2.8	Να υπάρχει άμεση τακτοποίηση της επιστροφής από το κράτος του επενδυτικού ΦΠΑ, όπου υπάρχουν σήμερα εκκρεμότητες μέχρι και από το 2010.
3. Χρηματοοικονομικά ζητήματα	X	X

4. Αερομεταφορές	4.1	<p>Πρέπει να προχωρήσει άμεσα η αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της τιμολογιακής πολιτικής του μεγαλύτερου αεροδρομίου της χώρας, της Αθήνας, που έχει στο παρελθόν παρουσιάσει την σημαντικότερη κάμψη στην επιβατική του κίνηση. Ουσιαστικά, ζητούμε την άμεση εφαρμογή της αρχής του benchmarking με τους ανταγωνιστές (με κύριο και κοντινότερο την Κωνσταντινούπολη). Εδώ πρέπει να καταγραφεί η ορθότερη κατά την άποψη του ΣΕΤΕ στρατηγική της Τουρκίας, που ακολουθεί ανταγωνιστική πολιτική χρεώσεων με στόχο την αναβάθμιση του αεροδρομίου της Κωνσταντινούπολης ως κόμβου της ευρύτερης περιοχής. Η Ελλάδα οφείλει να ανακτήσει το χαμένο έδαφος. Το θέμα είναι εξαιρετικής σημασίας, τόσο για τον τουρισμό της Αθήνας αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας, όσο και για τη βιωσιμότητα των εταιρειών που λειτουργούν στο αεροδρόμιο. Είναι επίσης προφανές, ότι για να είναι εφικτή η μείωση των τελών, είναι απαραίτητη η επαρκής επέκταση της συμβατικής περιόδου παραχώρησης (πέραν του 2026) και οι όροι αυτής, όσο και ο γενικότερος σχεδιασμός του ΤΑΙΠΕΔ σε σχέση με τις μετοχές του δημοσίου στο ΔΑΑ. Μόνο τότε θα δημιουργηθεί η δυνατότητα / υποχρέωση μείωσης των τελών από την Κοινοπραξία.</p>
	4.2	<p>Κατά την πρώτη τριετία παραχώρησης των περιφερειακών αεροδρομίων, οπότε πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι βελτιωτικές επενδύσεις που θα αποτελούν υποχρέωση των αναδόχων, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση οι χρεώσεις να είναι μεγαλύτερες από τις σημερινές, σε αεροδρόμια μάλιστα με υψηλά περιθώρια ανάπτυξης θα ήταν καλό να υπάρξει πρόβλεψη ακόμη και χαμηλότερων χρεώσεων με στόχο το κύριο ζητούμενο, δηλαδή την ταχεία τουριστική ανάπτυξη. Οι χρεώσεις αυτές πρέπει να παραμείνουν στα σημερινά επίπεδα τουλάχιστον για 2 ακόμη έτη μετά την ολοκλήρωση των βελτιωτικών επενδύσεων, συνολικά δηλαδή 5 έτη από την παραχώρηση. Μετά την πενταετία, η τιμολόγηση θα πρέπει να είναι στα ίδια επίπεδα με αντίστοιχου τύπου μεγέθους και ποιότητας αεροδρόμια σε γειτονικές χώρες με κύριο ανταγωνιστή την Τουρκία</p>
	4.3	<p>Η ομαδοποίηση των αεροδρομίων προς ιδιωτικοποίηση δεν πρέπει να δημιουργεί επικίνδυνες γεωγραφικές αποκλειστικότητες. Όπως για παράδειγμα δεν πρέπει τα δύο μεγαλύτερα αεροδρόμια της Κρήτης (Ηράκλειο & Χανιά) να ανήκουν στην ίδια ομάδα.</p>
	4.4	<p>Πρέπει να εξασφαλιστεί επειγόντως η ανακατανομή κονδυλίων δεσμευμένα από τον προϋπολογισμό του κράτους για αεροδρόμια τα οποία δεν έχουν άμεση ανταποδοτικότητα για τον τουρισμό της χώρας, προς τα μεγάλα αεροδρόμια που είναι ήδη κορεσμένα και δυσλειτουργικά (Ηράκλειο, Κως, Ρόδος, Μύκονος, Σαντορίνη). Η ανακατανομή αυτή θα αυξήσει την αξία των αεροδρομίων και θα βοηθήσει και στην αποτελεσματικότερη προσέλκυση επενδυτών για τον επικείμενο διαγωνισμό.</p>
	4.5	<p>Τα μικρότερα αεροδρόμια (15-20) τα οποία θα παραμείνουν στην διαχείριση του Δημοσίου να μπου σε ένα νομικό πρόσωπο, ιδιωτικού δικαίου, με ιδιωτικό management, ιδιοκτησίας του Δημοσίου. Με αυτό τον τρόπο η αυτοδιαχείρισή τους στα πλαίσια του Δημοσίου θα βελτιωθεί σημαντικά, αλλά και παράλληλα θα ολοκληρωθεί η υποχρέωση, που είναι μέρος του Ευρωπαϊκού Κανονισμού, για διαχωρισμό της ελεγκτικής λειτουργίας της ΥΠΑ σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών.</p>
	4.6	<p>Η παραχώρηση των περιφερειακών αεροδρομίων δεν θα πρέπει να επηρεάσει την ισχύ των πρόσφατων συναφθέντων συμβάσεων των εταιρειών επίγειας εξυπηρέτησης στα περιφερειακά αεροδρόμια. Η λειτουργία του ανταγωνισμού στην επίγεια εξυπηρέτηση έχει συντελέσει στην σημαντική μείωση του κόστους και στην προσέλκυση περισσότερων πτήσεων και εταιριών. Παράλληλα, οι εταιρίες έχουν προβεί πρόσφατα σε σημαντικές επενδύσεις προκειμένου να αναλάβουν τις υποχρεώσεις που έχουν απέναντι στο Δημόσιο.</p>

5. Προτάσεις άρσης εμποδίων για την ενίσχυση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας της ελληνικής τουριστικής επιχειρηματικότητας	A. Εγκατάσταση επιχειρήσεων	
	5.A.1	Περιβαλλοντική αδειοδότηση: Εκπόνηση / υιοθέτηση απλών προδιαγραφών ΜΠΕ. Καθιέρωση ρήτρας άπρακτων προθεσμιών. Αδειοδότηση μια στάσης outsourcing του ελέγχου ΜΠΕ.
	5.A.2	Άδεια λειτουργίας εγκατάστασης: Περαιτέρω μείωση του αριθμού των απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά 50%. Χορήγηση ηλεκτρονικής άδειας λειτουργίας για κάθε είδος τουριστικής δραστηριότητας, άμεσα με την υποβολή του φακέλου. Κατάργηση των πολλαπλών αδειών και χορήγηση ενός σήματος λειτουργίας ανά επιχείρηση. Αδειοδότηση μίας στάσης. Καθιέρωση ρήτρας άπρακτων προθεσμιών.
	5.A.3	Χωροθέτηση: Ολοκλήρωση του ειδικού χωροταξικού για τον τουρισμό, πολεοδομικά κίνητρα για επενδύσεις υψηλής ποιότητας και απόδοσης. Μείωση της απόστασης δόμησης από την γραμμή του αιγιαλού στα 30μ., όσο και για την κατοικία και την βιομηχανία.
	5.A.4	Υπεραστικές Συγκοινωνίες: Άμεση άρση του μονοπωλίου των ΚΤΕΛ και όχι με ορίζοντα το 2015. Πλήρης απελευθέρωση των χερσαίων επιβατικών μεταφορών με ΔΧ οχήματα, με την δημιουργία πολλών νέων ΜμΕ.
	5.A.5	Φόρος ακινήτων: Μείωση του φόρου ακινήτων
6. Επιχειρηματική ανάπτυξη και υποστήριξη	6.1	Περαιτέρω ανάπτυξη και υποστήριξη του ηλεκτρονικού περιεχομένου σε πολλές γλώσσες σχετικά με τον Τουρισμό.
	6.2	Συνεχής προώθηση της ηλεκτρονικής δικτύωσης των τουριστικών επιχειρήσεων.
	6.3	Συνεχής επιμόρφωση επιχειρήσεων και σύνδεση τουριστικών επιχειρήσεων με προγράμματα internship και apprenticeship, όπου θα συνδέονται νέοι με την τουριστική αγορά εργασίας

